

6.
BENEDICTI SCHMIDT, Jcti,
SERENISSIMI ET POTENTISSIMI PRINCIPIS ELECTO-
RIS, UTRIUSQUE BAVARIÆ DUCIS, RELIQ. RELIQ. CONSI-
LIARIi ACTUALIS AULICI, PROFESSORIS JURIS PUBLICI
ET FEUDALIS ORDINARIi, ACADEMIÆ SCIENTIARUM
BOICÆ SOCIi

DISSERTATIO HISTORICO-JURIS PUBLICI ET
FEUDALIS GERMANICI PRACTICA INAUGURALIS
DE

NOTIS CHARACTERISTICIS
SUPERIORITATIS
TERRITORIALIS

Von denen
ohntrüglichen Kennzeichen
der

Landes - Hoheit,

QUAM UNA CUM

DEPROMPTIS EX UNIV: JURE COROLLARIIS
ANUENTE INCLYTA FACULTATE JURIDICA
INGOLSTADIENSI

PRO GRADU LICENTIATUS CONSEQUENDO

DEPENDIT

JACOBUS JOSEPHUS LOHR,
WIRCEBURGENSIS FRANCO

Die Februarii MDCCXXI
IN AULA ACADEMICA MAJORE.

Typis, Joannis Ferdinandi Luzenberger, Typogr. Academici.

f.

**Differtatio De Notis characteristicis Superio-
ritatis territorialis**

Imprimatur

Sign. München in dem Chur-
fürstl. Bücher-Censur-Colle-
gio den 7. Jänner 1771

Wilhelm Wodiczka Secr.

7.

REVERENDISSIMO

ET

CELSISSIMO

S. R. I. PRINCIPI

AC

DOMINO,

D. ADAMO
FRIDERICO

EX

ANTIQUISSIMA ET ILLUSTRISSIMA DOMO

S. R. I. COMITUM A SEINSHEIM,

IMPERIALIS ECCLESIAE BAMBERGENSIS

ET

CATHEDRALIS WIRCEBURGENSIS

EPISCOPO,

FRANCIAE ORIENTALIS DUCI

RELIQ. RELIQ.,

DOMINO, DOMINO CLEMENTISSIMO.

REVERENDISSIMO

CHRISTISSIMO

S. R. J. P. R. I. N. C. I. P. I

DOMINO

D. A. D. A. M. O

F. R. I. D. E. R. I. C. O

EX

ANTHONY M. A. T. T. I. L. I. U. S. T. R. I. A. T. I. O. N. I. S.

S. R. J. P. R. I. N. C. I. P. I

DEP. A. L. I. S. E. C. C. L. I. A. S. I. A. T. I. O. N. I. S.

CATHOLICIS M. I. S. S. I. O. N. I. S.

E. P. I. S. C. O. P. O

T. R. A. N. S. I. T. I. O. N. I. S. D. U. C. T.

RE. V. E. R. E. N. D. I. S. S. I. M. O

DOMINO, DOMINO, CLEMENTISSIMO

REVERENDISSIME
ET
CELSISSIME
S. R. I. PRINCEPS,
DOMINE, DOMINE
CLEMENTISSIME!

Quod Sacratissimis Manibus ^{TUIS},
REVERENDISSIME ac CEL-
SISSIME PRINCEPS! impræ-
sentiarum porrigo Opusculum, id quidem
objecti est adeo peculiaris, ut non alteri il-
lud ipsum, quam ^{TUO} Magno, eoque duplici
Principali Nomini fuisse a memet inscriben-
dum, prima statim fronte appareat. Tractant
enim tenues hæ paginæ *De Notis Superioritatis ter-
ritorialis characteristicis*, seu de Signis quibusdam
clarioribus, ex quibus, si ea hic & nunc
adesse contigerit, iupremum quendam in Ter-
ritorio Dominatum, R. I. Statibus jam ab olim
competentem adesse insimul, tuto inferatur.
Jam vero, cui ex toto Summorum, qui ho-
die in comitiis coimperant, Imperii Procerum
Sena-

Senatu, alteri justius dedicarentur insignes
hi, materie quidem sua, Commentarii, nisi
TIBI, REVERENDISSIME ac CELSISSIME
PRINCEPS! qui, ubi etiam alterutram tantum
ex iis, quas ambas Majestate tua Superiori-
tatis tam Gentium quam territoriali sustines,
Ecclesiam ac Diœcesin regeres, inter Ec-
clesiasticos tamen Imperii nostri Principes
facile Princeps emereres; TIBI, inquam,
duarum omnino Ditionum PRINCEPS! toti-
demque Ecclesiarum, Pallio etiam insignium
PRÆSUL! quarum altera a piissimo Cæsare
HENRICO S. erecta, augustissimo ECCLESIAE IM-
PERIALIS nomine usque hodie gloriatur, altera
terrarum amplitudine jam a PIPINO REGE
donata, arctiori Principatus politici Unione
jam

jam ab olim splendida DUCALI SCEPTRO æque re-
fulget, ac PEDO & INFULA.

Quum igitur Instituti hujus mei, ope-
risque TIBI inscripti rationes nactus sim adeo
æquas, REVERENDISSIME ac CELSISSI-
ME PRINCEPS! suscipe gratanter, atque
cum ea, quæ PRINCIPALI SPIRITUI TUO congenita
quasi videtur esse, comitate prorsus singula-
ri, litterariam hanc exercitationem CEL-
SISSIMO NOMINE TUO, quam Styli elegantia lon-
ge illustriorem; Suscipe, inquam, Patroci-
nium Disputationis hujus meæ, quam in hac
ipsa, cui & TU IPSE Studia quondam conse-
crare TUA volueras, alma Bojorum Universi-
tate aggredior experiri. Cæterum pro spe-
cialissima hac, qua tuum Subdito etiam hic
in

in peregris degenti NOMEN mutuari clemen-
tissime dignaris gratia, non cessabo, me de-
inceps ipsum, meaque omnia TUIS nutibus,
Principatusque Compendiis ultro devovere,
DEUM autem pro gloriosissimi Regiminis
Continuatione adhuc diuturna instanter ex-
orare ; qui interim cum profundissima an-
te DUCALE SOLIUM TUUM inclinatione perenno

REVERENDISSIMÆ
CELSITUDINIS TUÆ

Servorum ac Subditorum
Infimus

JACOBUS JOSEPHUS LOHR

DISSERTATIO
HISTORICO - JURIS PUBLICI ET FEU-
DALIS GERMANICI PRACTICA
INAUGURALIS

DE
NOTIS CHARACTERISTICIS
SUPERIORITATIS TERRI-
TORIALIS.

Von denen
ohntrüglichen Kennzeichen der Landes-
Hoheit.

DISCURSUS PRÆLIMINARIS.

Superioritatis territorialis Notas chara-
cteristicas attentiori oculo consideran-
tes nos primum omnium animadvertimus,
Notas has cognosci, atque dignosci satis
haud

haud posse, quin Historiam Imperii ceu Jurisprudentiæ tum publicæ, tum feudalis Germanicæ Animam, Lucem, & Nunciam veritatis, Testem temporum, Scientiarum omnium Adjutricem, quinimo ipsiusmet Reipublicæ bene gubernandæ Magistram & Præsidem i.) quantum opus ac conducit, præmittamus, & ex ea nostras propositiones explicemus, magis, magisque sistematico - pragmatice illustremus, quem in finem restat, ut evidentioris intellectus gratia ordinem, quo elaboraturi procedamus, prænotemus, qui sequens est:

CAPUT I.

Generalia de Superioritate Territorialibus exhibet.

CAPUT II.

De Notis characteristicis Superioritatis Territorialis intuitu Exterorum.

CAPUT III.

De Notis characteristicis Superioritatis Territorialis intuitu Imperatoris & Imperii Constatuum.

CA-

CAPUT IV.

De Notis characteristicis Superioritatis Territorialis intuitu civium, subditorum, cæterorumque Territorii incolarum.

1. *Authoris.* Vorbereitungs- Grund- Sätze einer deutschen König- Kaiser- und Reichs- Historie §. 1. seq.

Ejusdem Principia Juris publici germanici §. 18,

CAPUT I.

GENERALIA EXHIBENS

De Superioritate Territoriali.

SYNOPSIS.

- §. 1. *Territorium quid?*
- §. 2. *Varie dispescitur.*
- §. 3. *Superioritatis Territorialis origo quæ?*
- §. 4. *Superrioritas Territorialis quæ?*
- §. 5. *Superioritas Territorialis ex Imperii Legibus Fundamentalibus, Documentis, & Actibus possessoriiis & Actorum doctrina cognoscitur.*
- §. 6. *Superioritas Territorialis continetur Regalibus, præcipue Dominio supremo, secus vero directo, & Jure Status Imperii.*
- §. 7. *Ast nulla regula sine exceptione, quarum sequentes sistimus:*
- §. 8. a) *Distinguimus itaque inter Jus & exercitium Juris,*

✱   ✱   ✱

§. 9. b) Notamus porro, alias esse partes Superioritatis Juris Gentium, alias Superioritatis Territorialis; alias Superioritatis transeuntis, iterum alias immanentis;

§. 10. c) Hinc Superioritas Territorialis est ipsa Majestas, & est tantum analogica;

§. 11. d) Inde Suprematus differt & non differt a Superioritate Territoriali,

§. 12. e) Sic & Jus sublime Territorii differt interdum a Regalibus,

§. 13. f) Quare & Regalia diversi generis comprehendimus,

§. 14. g) Quæ non nunquam Servitutis Jure competunt,

§. 15. h) Ideo & de Superioritate Territoriali in specie ad aliam non datur argumentatio,

§. 16. i) Id quod ex varia Territoriorum facie venit.

§. I.

Territorium in sensu grammaticali recte a Terra derivatur, in sensu juridico autem ex Jure Romano & quidem ex L. 239. §. 8. ff. de V. S. ibi: *Territorium est universitas agrorum intra fines cujusque civitatis, quod ab eo dictum quidam ajunt, quod Magistratus ejus loci intra eos fines terrendi id est summovendi jus habet*; a terrendo quidem recte exponitur, i.) ne autem videamur, ac si nos confugeremus ad Jus Romanum ad statum Imperii Germanici publicum haud applicabile, hinc nos definitionem Territorii naturalem, seu indoli ejus conformem suppedita-

peditamus, & definimus Territorium: *Districum terre cum finibus, cui Regimen seculare inseparabiliter seu essentiali, eoque indivulso nexu inhæret, ita, ut eo momento, quo quis Territorium intravit, Regimini seculari sit subiectus, id quod Territorii effectus est. Sumitur itaque Territorium pro ipso Regimine districtui inseparabiliter inhærente, quod germanice dicitur Gebiet, item Zwing und Bann, porro eine Markung oder ein gewisser Landes Bezirk mit seinen Gränzen, ex quo insimul intelligimus illum districtum non esse Territorium, in quo aliqualis jurisdictio solummodo cuidam competit 2.)*

1.) *Textor Jus publicum Statuum Imperii Tit. 2. n. 1. — 5. pag. 22. Schmaus Compendium Juris publici Sacri Rom. Imp. lib. 3. cap. 1. §. 1.*

2.) *Cæterum de Territoriis in genere, & de coincidente materia de Jure finium consuli possunt Gärtner Diss. qua materiam possessionis territoriorum Sac. Rom. Imp. Germ. immediatorum in titulis & modis acquirendi, retinendi, & amittendi examinat. Hildebrand de diversitate lapidum finium, eorumque Jure. Ejusdem de visitatione finium provincialium atque publicarum. Manii Diss. de finibus Territorii. Brunnemann. Diss. de Jure Limitum provincialium.*

§. 2.

Imperium Romano - Germanicum ex Territoriis compositum est, sed ipsa Territoria variæ sunt indolis: alia sunt ampla alia minora, ut videmus, alia sunt immediata, quibus Superioritas Territorialis inhæret, vel saltem

analo-

analogica, quo etiam subinfeudata pertinent; 1.) alia sunt mediata, 2.), ad utraque incorporata atque pertinentiæ spectant; 3.), alia sunt feudalia, alia allodialia, nonnulla mixta, quæ nisi penitus extincta stirpe masculina cum feudalibus ceu incorporata Cognatis cedunt; 4.), alia sunt Ecclesiastica, alia secularia, item secularisata 5.), alia demum dicuntur clausa & non clausa 6.), quæ divisio variis controversiis originem dedit; Clausa vocantur, quæ certis limitibus ita sunt distincta, ut, quidquid in illo continetur, tam intuitu personarum, quam bonorum atque rerum Superioritati Domini territorialis sit subiectum: De his nonnulli cantant Brocardicon: *Quidquid est in territorio, præsumitur esse de territorio.* 7.) Non clausa econtra sunt, ubi plures Domini in certo districtu Jurisdictione territoriali gaudent, & quilibet in suos cives & subditos, eorumque bona & res eandem privative exercet; Dispersuntur porro Territoria in pura & mixta; illa sunt, quæ unum tantum habent Dominum, hæc, quæ plures venerantur Con-Dominos, qui Superioritatem territorialem indivisim aut alternando (*Mutschierung*) exercent. 8).

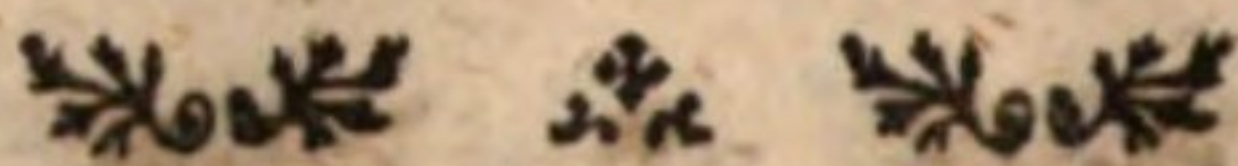
- 1.) *Brückner* de particulari territorio subinfeudato. *Neumann a Puchholz* de Superioritate territoriali in subfeudis Imperii eique propositum examen utrumque in *Jenischen Thesaur. Jur. feud.* Tom. 3. pag. 505. seqq. & pag. 659. seq. *Gribner* de Subfeudorum Imperii, quæ olim immediata feuda fuerunt prærogativa. *Freisleben* de mutatione Domini in subfeudis Imperii absque consensu Vassalli invalida.

- 2.) De his hic nobis nullum negotium, hinc & nullus sermo.
- 3.) Sed, si ante immediata fuere, retinent hanc qualitatem. *Carocii* de conjunctione diversorum in germania Territoriorum. *Fritsch* de unione & incorporatione bonorum cum primis Provinciarum. *Waldschmid* da coalitione diversarum Germaniæ Regionum.
- 4.) *Hoffmann* de Jure separandi allodium a feudo. *Mencken* de allodio, ejusque separatione a feudo. *Authoris* Principia Juris feudalis tum comunis seu Longobardici tum Bavariici et Imperii Romano germanici Lib 2. Tit. 52. §. 515. seq. ibique cit. deductiones, quæ ratione separationis allodiorum a feudis prodierunt in causis illustribus Limburgensi & Wolfensteinensi.
- 5.) *Thomasius* de Bonorum secularisatorum natura. *Mauritius*, *Rbetius*, & *Böttiger* de Secularisatione Bonorum Ecclesiasticorum. *Straus* de Possessore Catholico non obligato ad bona secularisata pristinis usibus ecclesiasticis restituenda.
- 6.) *Hildebrand* de Territorio clauso & non clauso. *Mencken* de vi Superioritatis territorialis in Territoriis Imperii clausis. *Wernber* de probatione Landsassatus ex situ terrarum. *Wagner* de distinctione Territoriorum Imperii clausa & non clausa. *Struv.* De Territorio clauso Civitatum Imperialium.
- 7.) *Thomasius* De inutilitate Brocardici vulgaris: quæ sunt in Territorio. præsumuntur etiam esse de Territorio. *Datbe.* de falsitate vulgati: quidquid est in Territorio, præsumitur etiam esse de Territorio.
- 8.) *Lauterbach* & *Frohmann* de Condominio Territoriorum. *Müller Reichs = Tags* Theatrum. *Friderichs* III. part. 1, pag. 189. *Ludolph.* de Introductione Juris Primogenituræ in appendice. *de Münchhausen* Diss. de Successione in domo Guelphica usitata. *Slevogt* de alteratione vulgo *Mutschierung* L. B. de *Senkenberg* Select. Jur. & Histor. Tom. 3. in præf. pag. 10. seq.

§. 3.

Superflua scriberemus, si de splendida Superioritatis territorialis origine, quam viri summi jam indagarunt, latius exponere anniteremur, cum neminem fugiunt commentationes fuse elaboratae. 1.) Hoc tamen, ut succinctim annotemus, intermittere haud possumus, quod hac in re Æva in Historia Imperii caute distingui oporteat. Sub Francis enim sex Historia repræsentat Imperii Ducatus 2.), inter quos Duces Baviaræ sub & a Regibus Merovingicis proprio feudi Jure Ducatum jamjam tenere, atque possidere 3.), sicque porro sub Carolingicis, Saxonis, Francicis, Suevicis Imperatoribus pedetentim variis varie partes Superioritatis territorialis obtinuerunt; nam plurimi saltem non uno in ævo ad hanc, qua hodie pollent, in suis Territoriis authoritatem sunt evecti. 4.) Inde cujuslibet superioritatis territorialis origo & incrementum ex Historia Imperii, præprimis vero Domestica est evolvenda, cujus causæ sunt variæ; Venit enim a) ex profusa Imperatorum, Regumque liberalitate b), ex discordia Imperii, bellorumque civilium licentia c), ex Imperatorum & Regum devotione, d) eorumque, cum Ducibus, Principibus, Comitibus Agnatione, Cognatione, Affinitate, atque e), ex ampla Ducum potestate, eaque Hæreditaria, & quæ alia in Historia Imperii & Archivis, aliisque Monumentis sparsim occurrunt causæ, quæ docent non una vice sed pedetentim, ibi citius, alibi serius Territoria fuisse obtenta; postea sensim 5.). Tempore interregni vero undequaque fuere aucta 6.), quæ dein pactis

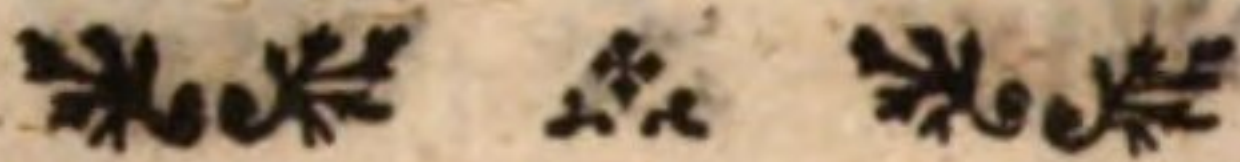

ac conventionibus cum Imperatoribus initis, Legibusque Imperii Fundamentalibus fuerunt firmata (§. 5.); unde claret, inutilem esse laborem, prima superioritatis territorialis initia cum *Ludwigio* in ævo post-Carolingico 7.), aut cum *Gundlingio* in noviori periodo 8.) quærere; Hi duo enim post multam disceptationem in idem, quod diximus, conveniunt 9.). hinc Polyhistor *Schwarzius* 10.) quoad hanc disceptationem recte sentit, quod Superioritas territorialis ex novioribus potius Imperii Legibus sit dignoscenda, & in quantum prodest, ac conducit, ex antiquiori Imperii Historia illustranda.

- 1.) *Hertius* de specialibus Rom. Germ. Imp. Rebus publicis earumque diversis nominibus & figuris. *Idem* de Superioritate territoriali. *Hugo* de statu Regionum Germaniæ *Treuer* de origine nominis Superioritatis territorialis ex Gallia accersenda. *Pfeffinger* ad *Vitriar.* Tom. 3. pag. 1094. seq.
- 2.) *Schmaus* Historisches Jus publicum des teutschen Reichs cap. 1. & 2. §. 5, 6. 7. seq. *Vorpoten* de Ducatibus in veteri Germaniæ Regno hæreditariis, quo Germaniæ Duces non esse a Magistratibus & Præfectis ortos, sed de Regibus proprium, & hæreditarium in suis Provinciis & Regnis antiquitus habuisse ostenditur. *Bauer* de Ducum, Comitumque conditione sub Merovingis & Carolingis.
- 3.) *Authoris* Diss. de Jure Telonii Statuum Imperii in genere, ac in specie von den Reichsständischen Zoll- und Mauth Regal so ins gemein, als ins besondere §. 19. seq. *Ejusdem* Principia Juris feudalis cit. §. 17. seq. ibique plures.

- 4.) Perillustris ac Excell. L. B. de Kreittmayr Grundriß des allgemeinen teutsch- und baierischen Staats- Rechtes zweyter Theil S. 86. lit. b ibi: über den Ursprung der Superiorität, und den Zeitpunkt, wann selber angefangen hat, sind die Publicisten nicht einig. So viel ist richtig, daß sie von allen Reichs- Ständen weder zugleich, noch auf einmal, sondern nach und nach, Stück- weis von einem früher, von dem andern später erlan- get worden seye.
- 5.) *Crub* Diss. in qua præsumpta mutatio status Germaniæ post fata Carolingorum examinatur. *Helmstedter* an sta- tus Ecclesiastici habuerint Regalia tempore Francorum. *Hanselmann & Strube* vom Ursprung der Landes Hoheit in Deutschland.
6. *Schilter* Instit. Jur. publ. Tom. 2. pag. 110. Append. 1. ibique Diploma FRIDERICI Imp. Datt de Pace publica pag. 22. ibique Diploma WILHELMII Reg. Rom. & omnes scriptores de Interregno magno.
- 7.) In tract. Germania Princeps post- Carolingica sub Con- rado I. Orientalium Francorum Rege. *Ejusdem* Henri- cus auceps, Historia anceps. *Idem* singularia Juris pub- lici Germanici Imperii. Porro: Rechtliche Erläuterung der Reichshistorie præcipue der Anhang von dem Al- terthum der Landes Hoheit teutscher Fürsten gegen die Einwürfe eines gelehrten Prälaten.
- 8.) In Diss. de statu Reipublicæ Germ. sub Conrado I. Fran- ciæ Orientalis Rege. *Idem* in Diss. de Henrico Aucupe Franciæ orientalis Saxonumque Rege.
- 9.) *Ludwig* enim in seiner rechtlichen Erläuterung der Reichs-Historie pag. 704. scribit: die Kayserlichen und teutschen Reichs- Satzungen, die Friedens- Schlüsse und Verträge, die beschwornen Capitulationen, und der täglich vor den Augen liegende Gebrauch der teutschen Kaiser sowohl seine Regalien und höchste Gerechtsamen als den teutschen Fürsten und Ständen ihre ighige Lan- des Hoheit zugestehen; & eodem modo concludit Gund- ling

ling in Diff. de Statu Reipublicæ Germ. sub Conrad. I. §. 8. dum scribit: Nec nostra credo Sententia Illustribus Germaniæ Principibus dedecori erit ac fraudi. Sufficit, eos hodie tot pactis ac conventionibus suam sibi stabilitam potentiam fervare, eamque Jure contra injusta aliorum molimina defendere, ac tueri. Cui in nota adjecta addit: Speramus, etiam Cæsarem fore contentum potestate, quam conventionibus & pactis Principum nostrorum accepit. Si minus: starent nihilominus eorum jura atque decora, essetque forte elabendi & emergendi ex insperatis malis tutissima via.

10.) Vorrede von den verschiedenen Meinungen vom Ursprung der Kaiserlichen hohen Gerechtsamen, und der Landes Hoheit teutscher Fürsten zu Kochners Otia.

§. 4.

Superioritas territorialis a Protestantibus definitur: quod sit suprema in Territorio Potestas tam in Ecclesiasticis quam in politicis Statibus Imperii competens, nisi restrictio ex Legibus Imperii vel pactis appareat. 1.) Nos illam definimus complexum omnium Jurium ad Regimen civium ac subditorum seculare in hoc Districtu degentium, quæ a Territorii Domino, Jure proprio exercentur. Seu est facultas ordinandi Regionem libere & proprio nomine competens, quatenus toti Reipublicæ Germanicæ non est adstricta. 2.)

1.) *Mascov.* Principia Juris publ. Imp. Rom. germ. lib. 6. cap. 1. §. 2. pag. 380.

2.) L. B. de Ickstatt Opusc. Tom. 1. opusc. 11. de Superioritatis territorialis, nec non Regalibus Juribus, dolo aut
B 2 negli-

negligentia Ministrorum & Officialium Principis haud præscribendis §. 1. eandem ferme sistit definitionem in verbis: Jura Superioritatis territorialis dicimus, quæ cum Statibus Imperii in Territoriis suis competente, Imperatori & Imperio subordinato Regimine civili, essentiali eoque indivulso nexu cohærent.

§. 5.

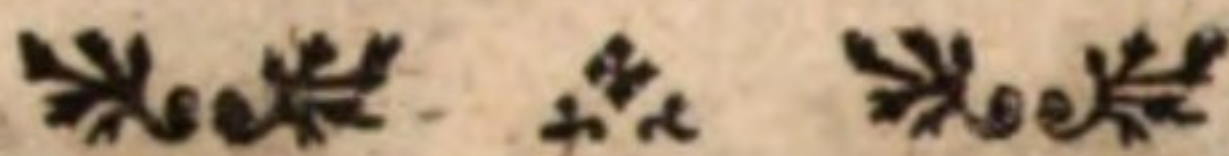
Leges Imperii publicæ artificiosas quidem definitiones non condunt, neque universam Superioritatis territorialis amplitudinem particulatim designant, interim tamen Superioritatem territorialem in toto suo hodierno ambitu confirmant, 1.) atque docent, quod Superioritas territorialis non modo mere administatorio, Imperatoris atque Imperii nomine, sed & jure & nomine proprio, attamen non aliter, nisi formæ Imperii atque Territorii conformiter exerceatur. 2.) Ope rei diplomaticæ Germanicæ complexus Superioritatis territorialis quidem plenius exhibetur atque dilucidatur, sed Æva variant; Olim enim multa singulari Imperatoris beneficio impetranda erant, quæ stante moderno Jure publico Germanico terrarum Domini Jure suo sibi vindicant. Litterarum Documenta, quibus Præsules, imprimis Ecclesiastici potestatis suæ partes pedetentim acquisivere, inde a Caroli M. temporibus alii jam indicarunt, atque exhibuerunt, 3.) quæ in Jure feudali ex Investiturarum litteris uberior dilucidantur, 4.) & Actibus possessoriiis suffulciuntur, 5.) & si legum Interpretes consulamus, seu ad Juris doctorum doctrinam recurramus, mira sententiarum diver-

diversitate distrahimur, & plus quam sexcenta definitionum specimina possemus dare, si res istis perficeretur. At, ut methodo satisfaciamus, ideam, quam §. præced. ititimus, iterum iterumque adoptamus.

- 1.) *Pax Westph.* art. 8. §. 1. ibi: Omnes & singuli Electores, Principes, & Status Imperii Romani in antiquis suis Juribus, prærogativis, libertate, privilegiis *Libero Juris territorialis tam in Ecclesiasticis, quam politicis exercitio, Ditionibus, Regalibus, horumque omnium possessione* ita stabiliti, firmatique sunt, ut a nullo unquam sub quocunque prætextu de facto turbari possint vel debeant. *Capitul. JOSEPHI II. noviss.* art. 1. §. 2. 8. 9. Alias formulas Legum Imperii publicarum collegit *Pfessinger* loc. cit. pag. 1091.
- 2.) *Capitul. JOSEPHI II. noviss.* art. 1. §. 8. ibi: Wir wollen weder denen Reichs- Gerichten, noch sonst jemand wer der auch seye, gestatten, daß denen Ständen in ihren territoriis in Religion- politischen- Justiz- Cameral- und Criminal-Sachen sub quocunque prætextu wider die Reichs- Gesäße, den Friedens- Schluß, oder aufgerichtete rechtmäßige und verbindliche pacta vor- und eingegriffen werde. Art. 10. §. 1. Art. 15. §. 2. 5. & 8. & Art. 19. §. 7. L. B. de *Kreittmayr*. Loc. cit. §. 86. Lit. c.
- 3.) *Pfessinger* Loc. cit. pag. 1056. seq. *Lünig*. in *Archivo Imperii & in Corpore Jur. feud.*
- 4.) *Authoris Principia Juris feud.* cit. §. 319. seq. Exemplum præbeant tabulæ, quibus MAXIMILIANUS I. Imperator Anno 1495. *Eberhardum Barbatum* Dignitatis Ducalis honore condecoravit, also, daß, jetzt gemeldter Herzog *Eberhard zu Württemberg* mit allen Ehren, Titeln, Obrigkeiten, Herrlichkeiten, Würden, Freyheiten, Nutzen, Ämtern, Leuten, Gütern, Hoch- und Nieder- Gerichten, Wassern, Strassen, Geleith, Zollen, Salz, Flüssen, Erz- Berg-

werk, Mann, Rechten, Wild, Bahnen, Gold = und Silber = Münzen, Gebotben, und Verbotben, und aller anderer Gerechtigkeiten unter und ober der Erden besitzen, nußen, nießen, und in allweg zu ihrer Noth, durst als Herzogen des Reichs, und wie sie das sonst bishero auch gethan haben, gebrauchen mögen.

- 5.) Deductio, vertheidigte Territorial- und Jurisdiction Gerechtsamen der Kaiserl. Freyen Reichs = Stadt Dünkelspiel über ihre sämtliche Unterthanen und Güter auf dem Land, omnesque aliæ Deductiones de hac materia,

§. 6.

Vocabulum Regalia (Herrlichkeiten) tam Stylo forensi, quam Legibus publicis familiari, docente *Capitulatione* JOSEPHI II. *noviss.* Superioritatem Territorialem denotat atque complectitur. 1.) Cum autem Regalium nomine Jura quoque continentur, quæ Superioritatem Territorialem haud requirunt, 2.) hinc ex istis Superioritas territorialis omnino cognosci nequit, cum Legibus Imperii Fundamentalibus, atque ipsa Praxi loquimur, si Superioritatis Territorialis Notam characteristicam in Dominio ponimus, ficque Principes, terrarum Dominos, (Landesherrn) eorumque Potestatem (Landes = Herrlichkeit) appellamus, quod Dominium intuitu Exterorum recte supremum dicimus, atque declaramus, ita ut a Potestate summa, eaque absoluta (Souverainität) haud diversum esse censeamus; Intuitu Imperatoris & Imperii vero hujus generis Dominium haud statuimus, sed subordinatum per territorii fines extensum defendimus. 3.) Quod autem Dominium directum Superioritatem

ritatem territorialem non inferat, Lege Imperii publica constat, 4.), quæ thesis contra eos, qui Dominium feudi directum penes alium, quam Territorii Dominum esse haud posse asseruerunt, 5.), fat clare fuit propugnata 6.), & vel ex eo claret, quod Dominus territorialis adeo a suis Landsassiiis feudum accipere possit. 7.) Ita & ex Jure Status Imperii non dignoscitur Superioritas Territorialis, ex eo non intelligimus, an quis Superioritate Territoriali gaudeat, multo minus, quibus contineatur partibus; multi enim Imperii Status Territorio sunt destituti, & nonnulli Juribus cum Territorio connexis carent. 8.) Hoc autem quoad ipsam Superioritatem Territorialem nil alterat, utrum quis Territorium Jure feudi vel allodii possideat. 9.)

1.) Art. 19. §. 6. ibi: Wann es die Landesherrliche Obrigkeit und Regalien sowohl überhaupt als in Specie die Jura Collectarum, Armaturæ, Sequelæ, Landes-Defension, Besatzung deren Festungen, und Unterhaltung der Garnison betrifft.

2.) Inde scribit L. B. de Ickstatt loc. cit. Regalia jure nuncupamus, quæ Principi seu summæ in Reipublica Potestati propria quidem, in se tamen considerata, præsciadendo a Concessionibus, atque Investituris Imperatorum, nec non Usu, Observantia, Legibus Civitatis publicis in classem eandem Jurium Reipublicæ referentibus, proindeque commercio privatorum eximentibus, a civili Imperio separabilia sunt, sicut Jurium summæ Potestatis ambitus absque illis integer nihilominus & salvus consistat.

- 3.) Ad quod Superioritatem Territorialem prætendentes in Controversiis provocant, quæ volunt, ut ipsis tanquam vero proprio & legitimo Principi ac Domino pareatur. *Moser Reichs Fama* Tom. II. pag. 310. *Lünig Grundveste Europäischer Potentien Gerechtsamen* P. I. pag. 178. *Ejusdem Spicil. Eccles. I. Theils Fortsetzung* pag. 508. *Schweder Theatrum Prætensionum* P. I. pag. 652, & 812.
- 4.) *Instr. Pac. Art. 5. §. 42. ibi*: A sola qualitate feudali vel subfeudali five a Regno Bohemiæ, Sive ab Electoribus, Principibus & Statibus Imperii, five aliunde procedant, Jus reformandi non dependet.
- 3.) *Neumann de Pucholz in Diff. Jur. publ. & feud. 3- §. 5. & 4. §. 7.*
- 6.) *Gribner de Dominio directo in Territorio alieno. Struv. de Dominio directo in alieno Territorio, cum primis Serenissimorum Marggraviorum Brandenburgensium tanquam Burggraviorum Nürnbergensium in Austria, quantum discriminis inter Vasalli officia & Subjectionem intercedat in Jure feud. luculenter ostenditur, atque proverbio: Lehmann ist kein Unterthan indigitatur. Authoris Principia Juris feud. §. 101. Hildebrand de Vasallagio Subjectionem non inferente. Fabri Staats-Canley Tom. 27, pag. 404. & 469. seq. Moser Reichs Fama Tom. 4. pag. 444. seq. Idcirco tamen non negamus, Vasallagium cum Subjectione sæpius conjungi posse; quis nescit, in quibusdam provinciis Vasallos ad Landsassiorum classem adscribi? Hildebrand loc. cit. cap. 2. §. 8. Bilderbeck Teutscher Reichsstat pag. 406. Lünig Grundveste Europäischen Potentien Gerechtsame pag. I. pag. 327. seqq. Schweder loc. cit. pag. I. pag. 793. de Spor de natura Vasallagii & Subjectionis in Territoriis Sac. Rom. Imp. Id quod etiam de Bavaria testatur L. B. de Kreittmayr P. 3. §. 176. lit. b. dum scribit: die Lehen, welche das Churhaus (Baiern) selbst an*

an andere zu verleihen hat, liegen theils in, theils extra Territorium Bavaricum; Gene werden zugleich für landsäßig geachtet, nachdem in allen Territoriis clausis festgesetzten Principio: quod Vasallus simul sit subditus.

7.) *L. B. de Kreittmayr* loc cit. P. 3. §. 176.

8.) *Lyncker* de Superioritate territoriali. pag. 59. seq. *Schwe-der* loc. cit. P. I. pag. 459. 730. & 832. seq. *Moser Staats-Recht*. P. 8. pag. 474. *Authoris Principia Juris publ. German.* §. 181.

9.) *Pfeffinger* loc. cit. pag. 1167. *Struv.* de Allodiis Imperii. *Comes de Kirchberg* Comment. Jur. publ. de Superioritate territoriali in Allodiis Imperii. *Authoris Principia Juris feudalis* §. 511. *Pax Westph.* Art. 4. §. 9.

§. 7.

Possemus ad singulas Superioritatis territorialis Partes transire, sed multum difficultatis seu objectionis relinqueremus. Quapropter, dum ad singula Superioritatis territorialis jura animum admovemus, mox ita prius quædam generalia ad Superioritatem territorialem dijudicandam pertinentia præmittimus, sicque facili negotio omnis difficultas expediri posset, si in antiquo canone auxilium quærimus, qui omnibus est notissimus: nulla regula sine exceptione; & sic Superioritas territorialis omnibus numeris absoluta habetur, donec opportunitatem, totum Superioritatis territorialis complexum percipiendi deesse, vel nonnulla Jura forma Territorii speciali constricta, aut aliis vel communicata vel translata

esse demonstratur. Tenemus igitur per modum regulæ, atque exceptionis a regula, quod concessa Superioritate territoriali vel omnibus Regalibus contineantur omnia, quæ non sunt specialiter excepta; concessis singulis Regalibus nulla nisi expressa. i.)

i.) *Authoris Principia Juris publ. Germ. §. 470. ibique plures.*

§. 8.

Ad Canonem antiquum: quod nulla regula sine exceptione, (§. præced.) recte remittimus propositionem illam momentosam, quod notabilis intercedat distinctio Superioritatem territorialem inter & ejus exercitium; Status Imperii enim eodem Superioritatis territorialis Jure gaudere videntur. Ast mira, magnaue in Exercitio diversitas, quæ, si & oculo tantummodo fugitivo Territoria in exercitio Juris territorialis percurrere, limites dissertationis permetterent, non eodem ubique modo se exereret, imo Leges & Observantia Imperii, specialia cujusvis Territorii Instituta, & ab his speciale ubique exercitium nos docerent i.) Quare non est, cur miremur, quod Constatus Imperii Jus, & exercitium Juris Superioritatis territorialis v. g. circa Vectigalia, uti & ipsi Legum Commentatores discernant, quæ distinctio, atque differentia Juris territorialis ab ipso Exercitio in dissertationis decursu non uno modo, aut uno in Regali patefiet.

i.)

1.) *Authoris Principia Jur. publ. Germ. §. 467. Mascov. loc. cit. lib. 6. cap. 3. §. 1. ibi: quamvis autem Status in Territorio Superioritate sua gaudeant, atque adeo singulæ illæ per Germaniam Respublicæ in multis rebus conveniant, Exercitium tamen Superioritatis territorialis, & communis rei administratio non eodem ubique modo se exerit, neque adeo ex communi aliqua formula illam metiri licet, sed præterea ad ea, quæ in Legibus & Observantia Imperii fundata sunt, ad specialia cujusvis Territorii Instituta respici debet, neque eadem Regalia omnibus Statibus conveniunt, sed ipsa illorum potentia discrimini locum facit. Pax Westph. Art. 8. §. 1. ibi: Omnes & singuli Electores, Principes & Status Imperii Romani in Libero Juris territorialis, tam in Ecclesiasticis, quam politicis exercitio stabiliti firmatique sunt. Sed quis asserere audeat contra experientiam, quod Juris territorialis Exercitium tam in politicis quam Ecclesiasticis haud sit diversum?*

§. 9.

Superioritas territorialis varie considerari debet atque distingui; alia est enim absolute talis, sibi que semper similis ratione Imperatoris & Imperii; alia est relativa, atque diversa ratione aliorum Imperii Ordinum atque Ditionum. Potestas enim territorialis vel pluribus est communis, vel inter plures distribuitur, vel pactione, præscriptione, alioque titulo in alieno Territorio exercetur; Ibi Status Provinciales ad partes regnandi vocantur, alibi non; hic cives præstantioribus gaudent privilegiis, alibi iterum non. 1.) Sic porro aliæ sunt partes Superioritatis Juris Gentium, quæ omnibus Statibus Imperii

intuitu Exterorum competunt, quo spectant Jus Belli, (§. 17. seq.) Jus Fœderum, (§. 28.) Jus Pacis, (§. 29.) & Jus Legationum; (§. 30.) aliæ Superioritatis territorialis proprie sic dictæ 2.), de qua (§. 31. seq.), Superioritatis territorialis partes ab aliis quoque dividuntur in partes Superioritatis territorialis transeuntis, hoc est, Exteros respicientis, & immanentis, si-
ve Territorio inhærentis. 3.)

2.) *Authoris* Principia Jur. publ. Germ. §. 468.

2.) *Thomasius* de injusta oppositione Jurium Majestaticorum Superioritatis territorialis, & Reservatorum Imperatorum §. 4. hanc distinctionem penitus rejicit, utrumque potius pro Synonymis habet. Verum, dum Superioritas ab illis Statibus, qui vel nullum, vel plane exiguum habent Territorium immediatum, ab aliis etiam extra Territorium exercetur, omnino locum invenit, ita hanc distinctionem *Struv.* in Corpore Jur. publ. Imp. Rom. Germ, Cap. 29. §. 15. pag. 1064. contra *Thomasium* vindicavit. Sed hæsitavit alii, an Juris Gentium Superioritas Proceribus Imperii tribui possit, si Superioritas hæc a Potestate Regnantis summa & liberrima, quam Souverainität dicunt, haud diversa putatur. Ast his respondemus ex *L. B. de Ickstatt* Elementis Jur. Gent. Lib. 1. cap. 1. pag. 2. §. 1. Schol. 2. ibi: Quoniam Status Imperii Romano-Germanici in multis negotiis, quæ aut inter se, aut cum Gentibus exteris peragenda occurrunt, Jure Gentium utuntur, ut Delegatorum, Fœderum, Belli, Pacisque Juribus expeditum est, a Gentium natione prorsus excludendi haud erunt.

3.) Huic, uti & præcedenti Distinctioni nec P. W. Art. §. §. 30. contrariatur, Jus Territorii a Superioritate discernens. *Stryck*, de Jure Principis extra Territorium. Rem autem totam luculenter explicat *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 86. ibi: Die Reichständische Landes-Hoheit oder Obrigkeit kommt der in Jure publico beschrie-

beschriebener Majestät der höchsten Gewalt zwar sehr nahe, jedoch nicht gänzlich bey, dann die Reichs Stände seind nicht absolute, sondern nur respective und zwar in Ansehung ihrer Untertanen, und auswärtiger Staaten, nicht aber intuitu Imperatoris & Imperii Soverains, und independent, indeme sie den Kayser, und Reich für ihr Oberhaupt, und die höchste Reichs-Gerichte in den dahin gehörigen Causis für ihren Richter erkennen müssen: Majestatem veram haben sie also zwar nicht, wohl aber analogam, vulgo Superioritatem territorialem, Kraft welcher sie alles, was einem Regenten nach dem Natur und Völker Recht sowohl respectu Subditorum, als Exterorum immer zustehen mag, in ihrem Territorio zu thun berechtiget seind, so weit ihnen weder die Reichs-Gesetze, noch die mit ihren Landsständen gemachte gültige Verträge oder die Observanz entgegen stehet.

§. 10.

Exinde facile consequitur, quid de illa sentiendum sit quæstione: an Superioritas territorialis sit ipsa Majestas? Haud quidem ignoramus, nonnullos Superioritatem territorialem ab ipsa Majestate haud diversam esse, sibi persuadere. 1.) Alii econtra eam plane abnegarunt. 2.) Nos, ut nostram cordate pronunciemus Sententiam, nulli horum quoad hoc thema subscribimus Sententiæ, sed ex prædictis denuo arguimus, quod Superioritas Juris Gentium Statuum Imperii sit Majestas, quia Jura Majestatica, Jus scilicet Belli, Pacis, Fœderis, atque Legationum involvit, atque continet, quæ ut Jura Majestatica, a quocunque recte habentur. 3.) Si fortassis quisquam

objicere conaretur, quod Status Imperii titulo Majestatis haud utantur, huic respondemus, quod *a)* quaestio hic non de titulo, sed de Jure Majestatico sit proposita, cui accedit *b)* quod ante Carolum V. titulus Majestatis, uti & alii, Imperatoribus solitarie compete-
 bat, & ex post pedetentim Reges titulum Majestatis pactis cum Statibus Imperii & aliis initis impetrarunt. 4.) Isti Scriptores, qui Superioritatem territorialem Majestatem analogam, seu Majestatis æmulam esse asserunt, nituntur Canone isto: quilibet Princeps est Imperator in terris suis, sive tantum potest Princeps in suo Territorio, quod Imperator in Imperio. Ast minus apte hæc perhiberi censemus, quia Princeps in terris suis interdum plus potest, quam Imperator in toto Imperio, alia vero Imperator agit in Imperio, quæ sibi attribuere nequit Princeps. 5.) Alii iterum sunt Juris publ. Scriptores, qui Superioritatem territorialem Majestatem analogam, seu Majestatis æmulam esse negant, asserentes, satis quidem constare, Optimates jure suo, Cæsare nec interveniente nec impediante frui, id quod & *Capitul. JOSEPHI H. noviss. (§. 5. n. 2.)* citata confirmat; Verum enimvero opponunt, hanc libertatem Imperatoris Majestatem haud obscurare, quæ Caput statim extollet, si quis forte limites transgrediatur, Subditos suos durius habeat, & sic omnia Regalia percurrunt, atque relationem ad Imperatorem & Imperium ostendere allaborant. Ast quid evincunt? hoc scilicet, quod ipsismet consentientibus Superioritas territorialis relative summa recte dicatur 6.), quæ
 nobis

nobis vel ex sola hac consideratione Majestas analogica, five Majestatis æmula est, quia ex ea Jus Legislationis intuitu Civium ac Subditorum territorialium, sicuti Jus Legislationis intuitu totius Imperii ex Majestate Germanica venit, quæ posterior absoluta, & prior relativa est.

- 1.) *Gæbel* de Juribus Procerum Imperii Majestaticis. *Westphal*, de genuina origine Potentatus Principum in Imp. Rom. Germ. *Philippi* Diss. qua Jura eminentis Domini, quod Majestati competit, sigillatim exposuit. *Fürstenerius* de Jure Suprematus Cap. 9. 10. *Rosenfeld* de Summa Principum Potestate. *Müller ab Ehrenbach* de Principibus & Statibus Imperii. Cap. 23. *Mager* de Advocatia Armata. Cap. 6. num. 84. pag. 205. Ea vero quæ *Thomasius* in Diss. (§. præced. num. 2.) citata proposuit, rem magis turbant, quam expediunt.
- 2.) *Schorch* Diss. de limitibus Superioritatis territorialis. *Erthel* Theatrum Superioritatis territorialis *Hertius* de Superiorit. territorial.
- 3.) Sic *Fridericus Guilielmus Brandenburgicus* Elector ad Fœderatos Belgii Ordines die 28. Novembr. 1621. litteras exarat, atque conqueritur in Diario Europæo Part. 9. pag. 536. daß ihm als einem freyen, und Souverainen Reichsfürsten in seine undisputirliche Reichs-Hoheit und Souverainität mit bewehrter Hand Eintrag gethan worden. Quidquid contra hæc prolixè disputat *Lyncker* de Superioritate territoriali, pag. 96. seq. id nos in ejus opinionem haud ducit.
- 4.) *Authoris* Principia Jur. publ. germ. §. 97. *Moser* Erläuterung des Titels Majestät in seinen kleinern Schriften Part. 6. num. 2. pag. 20. seq.

- 5.) *Authoris Principia* cit. §. 100. *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 87. lit. b & c.
- 6.) *Erthel* loc. cit. pag. 59. *Lyncker* loc. cit. §. 10. *Eyben* Diff. de Sensu illustris regulæ: Status tantum posse in suis Territoriis, quantum Imperator in Imperio.
- 7.) *Cocceji* Juris publ. Prud. Cap. 21. §. 7.

§. II.

Ex prædictis (§. 9. num. 3.) intelligimus, utrum competat Statibus Imperii Suprematus, seu Potentatus, 1.) & quomodo a Superioritate territoriali differat, & non differat. Hujus decisioni hic iterum quoad ipsum vocabulum *Suprematus* prænotamus, quod hic nobis non sit fermo de grammaticali isthoc vocabulo; Scimus enim, Cæsarinum illum Fürstenerium, cujus persona Leibnitzium tegere dicitur, Superioritatem territorialem a Suprematu secernisse atque hoc verbum excogitasse, & primum proposuisse; Nobis enim quoad rem sufficiat, quod Suprematus communi sensu idem sit, quod Gallis dicitur *la Souverainité*, quam nos Statibus Imperii intuitu Exterorum adscribimus 2.), secus vero intuitu Imperatoris & Imperii, a quibus subordinati dependent. 3.)

1.) *Lyncker* de Potentatu. *Hoffmann* Medit. Jur. publ. de Potentatu Statuum Sac. Rom. Imp. Germ. *Moser* Staats Recht Part. 8. pag. 488.

2. *Struv.* in Corpore Jur. publ. Rom. Germ. ex Actis publicis Cap. 29. §. 16. pag. 1065. varia adducit Exempla,
in

in quibus Principes Imperii se intuitu Exterorum nominant, & ab Exteris nominantur *Souveraine Reichs Fürsten*.

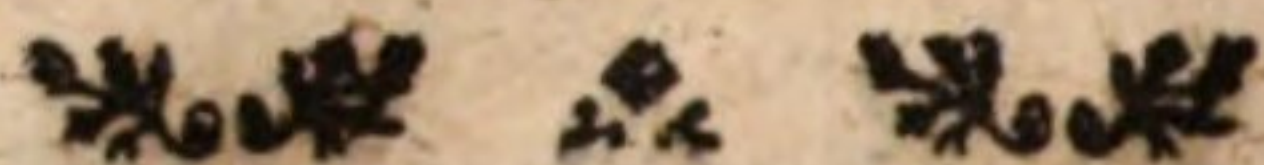
- 3.) Licet quoad Exercitium Superioritatis territorialis Status Imperii secundum majus & minus differant, (supra §. 8.)

§. 12.

Distinctio inter Jus sublime Territorii & ipsam Jurisdictionem territorialem & Regalia exinde venit, quod in hac vel ista Serenissima Domo stante Primogenitura postgenitis appanagiatis in certis Districtibus Jurisdictionis atque Regalium Exercitium concedebatur, id quod Appanagium improprium, vel, ut alii volunt, Paragium 1.) efficiebat, primogenitus vero directorium negotiorum publicorum suscipit, quod sublimia Territorii Jura vocant, quæ a Principe Rege saltem exercentur, cui natu minores sunt subordinati. 2.) Ex his intelligimus, cur Superioritas territorialis in tam varia genera abierit, & cur regularem dicant eam, cui jura Superioritatis territorialis omnia insunt, irregularem econtra, cui aliqua præsertim majora Regalia defunt 3.), Cur porro alia plena, alia minus plena, alia Monarchica, alia Aristocratica, alia Democratica, item libera, alia restricta ratione scilicet Ordinum Provincialium habita. 4.)

- 1.) *Schilter* Distinctionem inter Paragium, & Appanagium in *Comment. de Paragio & Appanagio*, item de *Feudis Juris Francici*, ac in *Diff. de Successione lineali* primum fecit, qui Galliae Paragia satis distincte enuntiavit,

vit; Sed multis modis differunt Gallorum Paragia ab Appanagiis, hinc non recte ad Germanica Territoria trahuntur. Errat quam maxime *Schilter*, ubi ad Paragium refert, quandoquidem Jus Primogenituræ introductum non est, Senior tamen natu Directorium negotiorum publicorum gerit; quis enim Statum Imperii, qui in Comitibus Jure suffragii gaudet, Paragiatum diceret? Quod si vero quis vocabulo *Paragii* uti velit, non renuimus, dummodo evitentur consecutaria ex Paragiis Gallorum deducta, cum exinde inter familias non possunt non variae controversiae oriri. *Hertius* de Commentitia Paragii & Appanagii distinctione in Rom. Germ. Imp. Principatibus profanis & Comitibus in ejus Opusc. Volum. 2. Tom. 2. num. 97. seq. *Thomasius* Oppositæ Vindicie distinctionis inter Paragia & Appanagia. *Pestel* Selecta ad illustrandum Jus publ. Lippiacum. *Meyer* Corpus Juris Appanagii & Paragii. *Kopp.* de incongrua applicatione Paragii & Appanagii improprii ad familias Germaniæ Illustres. *Heydenreich* de Juribus, præsertim vero Jurisdictione & Imperio Principum Imp. Appanagiatorum in Ministros & Officiales in Territorio Principis primogeniti & Regentis. Hoc adhuc notandum restat, quod, si Appanagiato terræ cum Regalibus concedantur, nasci inde Juris primogenituræ & Appanagii improprietatem, eamque circa concessionis circumstantiam majorem vel minorem: manent vero hæ terræ Territorio Primogeniti incorporatæ, & si in tali improprio Appanagio habent Collegium Justitiæ, dicitur Cancellaria, non Regimen.

- 2.) *Moser Staats-Recht* Part. 14. pag. 424. Jura Appanagiatorum §. 12. in verbis docet: Zuweilen erhält wohl der Erstgebohrne die Landes Hoheit ganz, oder doch die wichtigsten Stücke derselben, doch also, daß er dieselbe sonderheitlich in der nachgebohrnen Herrn Landesportion unter gemeinschaftlichen Namen ausüben, auch respecti-

respective nach Beschaffenheit der Umstände mit ihnen deswegen communiciren solle. Ferner concurriren zuweilen die nachgebohrne Herren bey des regierenden Herrn Regierung oder andern Collegiis, ingleichen bey Appellations- und Hofgericht, Schöpfen Stühlen und Universitäten &c. Post hæc pag. 433. seq. de singulis Regalibus Appanagiatis, aut, si juxta præcedens monitum mavis, Paragiatis permitti solitis distinctius differit. Confer. etiam *Lyncker* de Superiorit. territoriali pag. 60.

3.) *Hertius* de Superiorit. territor. §. 4.

4.) *Schweder* Introd. in Jus publ. Part. Spec. seq. 2. Cap. 10. §. 5.

§. 13.

Singula jura totum Superioritatis territorialis complexum constituentia dicuntur Regalia; (*Herrlichkeiten*) 1.) Hæc itaque Imperio Civili insunt, seu simul sumpta penes Regnantem solum, atque privative esse præsumuntur 1.), licet abesse queant, imo variis titulis revera absint; Habent enim se ut partes integrantes invicem, quæ tamen separabiles sunt; unde patet, quod a Territorio tanquam materiali Superioritas territorialis, & ab hac Regalia sicuti partes a toto universali differant, & toti naturaliter omnia inhæreant, hinc regula, quod concessio Territorio universali omnia Regalia concessa esse simul intelligantur. Intelligitur porro, Superioritatem territorialem sine Territorio subsistere, imo nequidem concipi posse. Ex quo porro fluit, quod concessio uno, alterove Regali, vel a Superioritate avulso nondum Superioritatem territorialem esse concessam aut

avulsam : si enim singularia concedantur non expressa, seu totum haud est concessum, sed hæc concessio se per modum Exceptionis habet. 2.) Regalia dispeſcuntur varie, præcipue autem in immanentia seu essentialia, vel ut alii volunt majora, quæ adeo Superioritati territoriali sunt innexa, ut nulli, nisi Domino territoriali competant, eorumque subditi participes esse nequeant; (§. 31. seq.) alia Regalia sunt accidentalialia 3.) seu tranſeuntia, aut, ut iterum alii volunt, minora, quæ plerumque quidem Dominis territorialibus competunt, sed tamen per pacta v. g. jus forestale, venationis &c. abesse, non vero per præſcriptionem immemoriam a Subditis acquiri poſſunt, quia ſemper Titulum poſſeſſionis edere obligantur. 4.) Poſteriori Regalium claſſe vix non omnes Imperii Status peculiariter ſunt inveſtiti aut privilegiati, & in hoc caſu uti essentialia ſunt conſideranda, ſicque a ſubditis poſſideri haud queunt, & nequidem per poſſeſſionem immemoriam, nam hæc, licet essentialia haud ſint, essentialiter tamen, vel vi Superioritatis territorialis, vel vi Inveſtituræ aut privilegii Cæſarei a Dominis territorialibus poſſidentur. 5.)

- 1.) In doctrina de Regalibus caute prænotandum eſt, ne ex fundamentis Juris Civilis, nec Feudalis Longobard. deducantur. *Authoris Principia Jur. pub.* §. 472. *Ejusdem Principia Jur. feud.* §. 135. *Griebner de Præjudiciis Principum Imp.* ex abuſu Juris Juſtinian. *L. B. de Ickſtatt Opusc.* 10. §. 2. n. * & *Opusc.* 11. in præfat. lit. a. *Fargonv, Einleitung zu der Lehre von den Regalien.* Hinc ſcribit *L. B. de Kreittmayr* loc cit. §. 86- pag. 148. **Wer die**

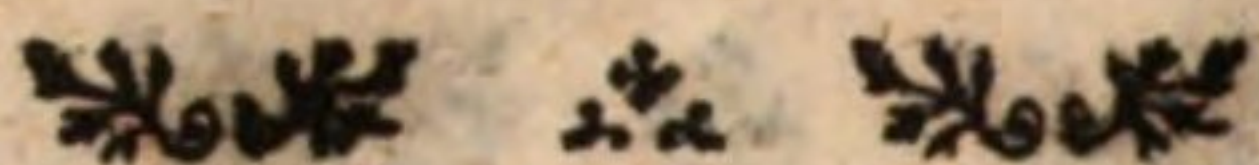
die Superiorität einmal überhaupt dargethan hat, der hat nicht mehr nöthig, solche auch Stück für Stück zu beweisen, sondern er hat die Præsumption bey jedem Stück so lang für sich, bis nicht ein anderes dargethan ist.

- 2.) *Griebner* de Juribus Principum Regalibus, quæ vulgo sed perperam ad Jurisdictionem referuntur. *Weigel* de Augusta Regalium, ac Jurisdictionis cum Superioritate territoriali cohærente materia. *Hildebrand* de Jure Regali in alieno Territorio Superioritatem non inferente *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 87.
- 3.) *Heuser* de Distinctione Regalium in essentialia & accidentalia.
- 4.) *L. B. de Ickstatt* Opus. 10. de possessione vel quasi Regalium, & in specie Regalis venandi Juris Subditum seu Landsassum adversus Territorii Dominum parum aut nihil relevante pag. 636. seq. *Thomasius* de Præscriptione Regalium ad Jura Subditorum non pertinente. *Gasser* de memoria initii contra præscriptionem immemoriam præcipue Regalium.
- 5.) Hinc privati concessionem Domini territorialis probare tenentur. *Eyben* de Regalibus privatorum. *Strube* Nebenstunden Part. 1. num. 5. pag. 495. ibi: Von denen Hoheits-Rechten mittelbarer Städte.

§. 14.

Inter prænotanda Superioritatis territorialis generalia tandem & servitutes Juris publici veniunt, seu jura Superioritatis territorialis specialia in alieno Territorio per modum servitutis acquisita, inter quæ pertinent v. g. Jus Telonii, Conductus, Venandi,

Foresti, Sequelæ, Fortalitii exstruendi, Cursus publici, Præsidii, Aperturæ, ac reliqua Regalia, quæ (§. 22. seq.) tanquam Notas characteristicas Superioritatis territorialis exponemus. 1.)

1.) *Engelbrecht & Felzius* de Servitutibus Jur. pub. *Stryck* de Jure Principis extra Territorium. *Hildebrand* de Jure Regali in alieno Territorio Superioritatem non inferente. *Hertius* de Servitute naturaliter constituta inter diversos populos.

§. 15.

Ex Prædeductis inferimus, quod ab una Superioritate territoriali in specie, ad aliam non detur argumentatio; ostendimus enim Superioritatem in regularem, seu plenam, cui omnia infunt jura territorialia, & in irregularem, seu minus plenam, ubi aliqua præsertim majora Regalia deficiunt, dispesci, sic & observantiæ, Territoriorumque Pacta Provincialia, seu ipsa forma ferme ubique disparem reperiri, ita, ut, quidquid in uno Territorio Dominus potest, alius in suo nequeat; sunt enim Territoria, in quibus Status Provinciales cessant, sunt econtra plura, in quibus numerantur, atque in Diætis Provincialibus, Sessionis atque Voti jus exercent, ita tamen, ut illorum in negotiis Territorii publicis jura pro varietate Territoriorum secundum majus & minus quoque varient, sicque causa secundum majus & minus limitata producat solum effectus secundum majus & minus limitatos, unde recte dicitur, quod

una

una quidem in Imperio, sed non ubique eadem sit Superioritas territorialis. Manet itaque verum, quod a Superioritate territoriali in specie ad aliam non detur argumentatio 1.)

1.) *L. B. de Kreittmayr. loc. cit. §. 87. lit. e — g. Authoris Principia Jur. publ. Germ. §. 468.*

§. 16.

Hæc omnia ex varia Territoriorum facie veniunt; Varia enim est Regalium applicatio, varius ipsorum usus; multi enim hoc vel illo Regali licet exiguo muniti & Titulo insuper minus forti, nescimus quam tamen libertatem & Dominatum affectant, ita ut aliis omnium Regalium complexum origine tenus ex capite Domini territorialis ostendantibus majorem in exercitio potestatem interdicere conentur, hisque sese pares esse adstruant, atque omnem in Imperio Superioritatem territorialem contra ipsam experientiam atque observantiam, Leges, Pactaque Provincialia in exercitio adeo sui ubique similem esse velint; Cæcutiunt enim in eo, quod una in Imperio sit Superioritas territorialis, hinc sibi perluadent, quod ea quoque sit eadem, sed, ut *Ludolff* jam notavit, res in eo se tenet, quod una quidem in Imperio, sed non ubique eadem sit Superioritas territorialis, id quod ex diversa Territoriorum facie venit.

CAPUT II.

De Notis characteristicis Superioritatis territorialis intuitu Exterorum.

SYNOPSIS.

- §. 17. *Jus Belli.*
- §. 18. *Bella quatenus Statibus Imperii licent.*
- §. 19. *Jus Repressaliarum.*
- §. 20. *Militia Provincialis & regularis.*
- §. 21. *Jus avocandi Exteris militantes.*
- §. 22. *Jus Sequelæ.*
- §. 23. *Jus Lustrationis.*
- §. 24. *Jus conscribendi milites.*
- §. 25. *Jus Munimentorum & Fortalitiorum.*
- §. 26. *Jus Præsidii.*
- §. 27. *Jus Aperturæ.*
- §. 28. *Jus Fœderum, quo pertinent Neutralitas, Mediatio, ac Guarantia.*
- §. 29. *Jus Pacis, cui Armistitium est adfine.*
- §. 30. *Jus Legationum, quod & ceremonias involvit.*

§. 17.

Supra (§. 9.) stitimus, alia Jura Superioritatis vel Juris Gentium esse, vel territorialis; Illa esse Jura Belli, Pacis, Fœderum, Legationum, & similia in hoc capite explananda, quæ potissimum extra Territorium, atque intuitu Exterorum exercentur, & inde Majestatica dicuntur, licet ex iisdem diversa quoque

que sequantur Jura territorialia; habent enim se Status imperii intuitu Exterorum, uti Exteri intuitu illorum ceu independentes, hinc unus erga alterum illatam læsionem armata manu vindicare, sicque sibi satisfacere potest, & hæc competentia dicitur Jus Belli, quod tamen semper vel præcedentem vel imminuentem gravem quandam offensam præsupponit, & in hoc solummodo sensu Jus Belli Statibus Imperii ut Superioritatem Juris gentium recte adscribimus, sicque nos cum aliis non distinguimus, quod Bella alia sint civilia 1.), alia socialia 2.), alia externa, sed sola externa admittimus, atque statuimus.

1.) Civilia bella vocant, & Dominis territorialibus permessa esse volunt, si hi Subditos refractarios armis coercent, & perdominant; Ast hoc Bellum dici nequit, Domini enim territoriales ejusmodi coercionem ex Potestate judiciaria in Subditos sive Jure suo suscipiunt; hinc dum Fridericus Guilielmus Brandenburgicus Elector Anno 1664. Magdeburgensem urbem armis ad deditionem cogeret. *Puffendorff. Rer. Brandenburg. lib. 9. §. 3.* scribit: Bellum vocari non posse, si Princeps refractarios Subditos ad homagium a Cæsare & Imperio probatum vi compelleret. Id quod *Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 15. §. 8.* disertis verbis affirmat: Inmassen dann auch Churfürsten, Fürsten, und Ständen zugelassen, und erlaubt seyn solle, sich nach Verordnung derer Reichs Constitutionen bey ihren hergebrachten, und habenden Landesfürstlichen, und Herrlichen Juribus selbst, und mit Assistenz derer benachbarten Ständen wider ihre Unterthanen zu manuteniren, und sie zum Gehorsam zubringen.

2.) Bellum fociale vocant, quando Status Imperii Imperatorem & alios Constatus, vel Status Constatum bello laceffit; Sed neutrum bellum dici potest; nam in primo casu Status Imperii contra suum speciale fidelitatis Juramentum in Investitura præstitum peccaret, altero in casu impingeret contra Sanctionem P. W. atque incurreret fractæ pacis pœnam. Art. enim 17. §. 7. sancitum est, ut nulli omnino Statuum Imperii liceat Jus suum vi vel armis persequi, sed, si quid controversiæ sive jam exortum sit, sive posthac inciderit, unusquisque jure experiatur, secus faciens reus sit fractæ pacis. Hinc ejusmodi ausus atque molimina, si non rebellionem, certe turbam, neutiquam vero bellum appellaremus. Et talis Status turbidus Germaniæ occurrit in Historia Imperii a Conrado I. initio Seculi X. usque ad Rudolphum I. Habsburgicum ad finem Seculi XIII., in quo tempore intermistico vix dimidium Seculi computari potest, quo Imperator, atque Status Imperii se invicem armis non inquietarunt; Et ex eo, quod Jus manuarium & diffidationes invaluerint, atque Carolus IV. per A. B. Tit. 17. diffidationes injustas prohibuerit, non vero justas, plus non evincitur, quam quod Civitas Germanica usque ad Maximilianum I. fuerit morbida. *Authoris Diff. Historia præcipuarum Legum Imperii fundamentalium.* Imperium enim Germanicum una est Civitas, hinc nexus unius Civitatis, vi cujus Imperator, ceu supremus Imperii Judex & Caput, & Status Imperii Corporis unius Membra constituunt, sicque inter se in unum combinantur, omne bellum interdicunt, id quod ex Principiis Juris publ. univ. seu ex regulis Societatis, in qua Imperium Romano-Germanicum ut unum Corpus est constitutum, jamjam intelligimus. *Authoris Principia Jur. publ. Germ. §. 455. seq.* quod autem omnino nullum detur bellum inter Constatus Imperii contra Historiam
atque

atque ipsam experientiam adstruere, temerarium esset. Quem ergo latitant bella Constatum, ratione successio-
nis gesta, atque pacificationes desuper initæ?

§. 18.

Bella externa cum exteris Regibus vel Rebus-
publicis Status libere gerunt, eoquod contra eosdem
jure experiri minus liceat, nec Imperii consensus re-
quiritur, si modo justa causa adfuerit, ni modo Im-
perium eidem tacite involvatur. 1.) Utut verum hoc
est, tamen non defunt Scriptores Juris publici, qui
hanc facultatem denegant, & quidem ex sequenti-
bus rationibus: *a)* quia Imperator Sacramento spo-
ndit, se Imperium, ejusque Cives omnibus viribus
contra quoscunque aggressores defensurum esse; 2.)
Quid est igitur, ajunt, quod Cæsaris auxilia certissi-
ma negligant Cives, suisque & aliorum legionibus
confidant, quo consilio res plerumque finistre eve-
niunt, *b)* Legibus cautum est, ne quid Respubli-
ca germanica detrimenti ex bello, proprio civium Mar-
te suscepto, capiat; ast rerum usus, pergunt: satis
docet, mala permulta cum hujusmodi bellis vicinis
conjuncta esse, quibus vitandis nec cautione firmis-
sima interposita belligerantes pares esse queunt. 3.).
Quid? si Cæsar & Imperium poscat sua, poteritne Prin-
ceps alienis pugnis intentus ac enervatus officia Patriæ
suæ persolvere? Quid? si Marte infausto dimicet, suas-
que terras in discrimen adducat, nonne Cæsaris tan-
dem ac Civium suorum fidem implorabit, quam ante

prælia implorare debuerat? Re igitur accuratius ponderata exclamant; manifesto constabit, quod vinculis suis istud jus belli gloriosum constringi debeat, ne libertatem securitatemque Ordinum Imperii, cujus munimentum esse putatur, plane labefactet, enervetque. 4.) Indigne itaque statuere 5.), objiciunt: Ordinibus Imperii jus esse Bella offensiva inferendi, quamvis illis hæc potestas Legibus Imperii aperte dematur, & quæ sunt alia, quibus sese fatigant, argumenta, ex quibus unum adhuc apponimus: Dicunt enim: providendum esse, ne forte sub defensionis specie alia machinentur Principes, aut terris suis plus oneris, quam commodi afferant. His autem argumentis nil aliud efficiunt, quam illud, quod quilibet Status Imperii ante bellum cum Exteris suscipiendum caute, ac circumspecte omnia perpendere habeat; Nam si Historiam Imperii atque Statuum, Actaque publica hac in re evolvamus, hæc nos periodice docent, quod causæ ejusmodi controversæ non tantum ad Imperatorem & Constans Imperii, sed etiam ad Exteros devolvantur, justa belli causa deducatur, auxilium quærat; & si hæc omnia intermittantur, Statibus Imperii tamen intuitu Exterorum jus belli competit, & Imperator atque Imperium male habere non potest, nam Status Imperii, uti & ipse Imperator ad plus non obligantur, quam ad hoc, ut Imperium non involvatur. Hinc male habebat Imperium bellum, quod Colonienfis Elector atque Monasteriensis Præsul An. 1672. contra Belgas suscepisset, eoquod Germaniam quoque sit involuturum.

rum. 6.) Ex quo fat clare probatum, Imperii Statibus Jus belli intuitu Exterorum competere, dummodo Imperio non præjudicetur; quod porro Lege Imperii publica 7.) per id suffulcimus, quod singulis Imperii Statibus liberum sit, huic, illive Regno extra Imperii limites Suppetias ferre, non tamen aliter, quam secundum Imperii Constitutiones, uti sonant ipsa Legis Imperii publicæ verba. Et quid hoc est, quam Jus gerendi bellum cum Exteris sine præjudicio Imperatoris & Imperii?

1.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 96. ibi: Solchemnach kann das Reichständische Kriegs- und Waffnenrecht nur gegen auswärtige Staaten, jedoch offensive andergestalt nicht, als soweit es ohne Gefahr, und Einschlebung des Reichs geschehen mag, in die Übung gebracht werden. Id quod & ipsemet Augustissimus Imperator spondit in *Capitul. Art. 4. §. 2.* ibi: Wir sollen und wollen auch Uns in Zeit Unserer Regierung gegen die benachbarte Christliche Gewälte friedlich halten, ihnen allerseits zu Widerwärtigkeit gegen das Reich keine Ursach geben, weniger das Reich in fremde Kriege impliciren, sondern Uns aller Assistenz, daraus dem Reich Gefahr und Schaden entstehet, gänzlich enthalten, auch kein Gezänk, Fehde, noch Krieg, in und ausserhalb des Reichs von desselben wegen unter keinerley Vorwand, wie der auch seye, anfangen. Sed nunquid eandem obligationem reperimus etiam in ipsis Statibus Imperii tanquam Membris cum suo Capite unum Corpus constituentibus; Hinc recte inferimus, Statibus Imperii absolutam bellandi potestatem intuitu Exterorum competere cum relativa ad Imperatorem & Imperium obligatione.

2.) *Capitul. JOSEPHI II. noviss. art. 2. §. 1. art. 4. §. 18. & 19. art. 15. §. 1. art. 27. §. 3.*

3.) *Bilderbeck Reichs = Staat* pag. 502.

4.) *Scherz de Jure Belli in Imperio Rom. Germ. Waga de iis, quibus Jus belligerandi competit. Asmuth de Jure Belli Imp. Rom. Germ. & speciatim in Interregno.*

5.) *Brunnemann de Fœderibus Statuum Imp- cum Exteris*

6.) *Puffendorff loc. cit. lib, 10. §. 9. ad An. 1665. ibi: Male Præsulem Monasteriensem fecisse, quod inscio Cæsare ac Imperio, Circulique Westphalici Ordinibus tam periculofum bellum fœderatis Belgis moverit, per quod vicinis jam multa incommoda inferantur; tali modo Imperium bello involvere, ne Cæsari quidem per Legem Regiam fas esse.*

7.) *Pax Monast. Art. 3. in fine. Et, si totum hunc articulum perlegamus, clarius Jus bellandi contra Exteros Statibus Imperii competere patebit. Crell. de Jure militis auxiliaris apud gentes liberas in Sac. Rom. Imp. Eisenhardt. Abhandlung von dem Recht der Stände des heil. Röm. Reichs, auswärtigen Mächten Kriegsvölker zu überlassen, wie auch unter Ausübung dieses Rechtes nach den Reichs = Gesetzen.*

§. 19.

Mitius bello cogendi remedium sunt Repressalia, si nempe Regnans alterius Regnantis bona, seu Subditos in suo Territorio degentes occupet, ex hac præcise causa, quia sibi vel suis Subditis injuria fuit illata, aut justitia studio fuit vel denegata, vel protracta, & cum hoc remedium bello mitius sit, dubium haud est, quin Jus Repressaliarum Statibus Imperii intuitu Exterorum competat 1.), intuitu vero Constatuum saltem in regula sit de genere prohibitorum 2.), ubi tamen

Jus

Jus retorsionis (das Wider Vergeltungs = Recht)
cum Repressaliis confundi haud debet. 3.)

1.) *Kable* de justis Repressaliarum limitibus tum a Genti-
tibus, tum a Statibus Imperii observandis.

2.) *Pax profana* de An. 1495. Tit. 1. *Kammer G. O.*
Part. 2. Tit. 22. *Recess. Imp.* de Anno 1570. S. 84. ibi:
Wann auch die Arresta wie die Repressalien generaliter
in regula verboten. *Recess. Imp.* de An. 1594. S. 45.
ibi: ungebührliche repressalien. *Capitul. JOSEPHI II.* no-
viss. Art. 16. §. 5. ibi: Ferner wollen Wir die Vorsehung
thun, damit in rechtshängigen Sachen unter wahren-
der Litispendenz kein Stand den andern mit Repressa-
lien, Arresten, und andern wider die Reichs- Satzungen, und
Ordnungen, und wider den allgemeinen Friedens-Schluß
laufende Thätlichkeiten beschwere. *Wernher de Jure Re-*
pressaliarum inter Principes Imperii. *L. B. van Schwie-*
ten de Jure Repressaliarum inter Status ac Membra Imp.
exule. Nexus enim totius Imperii & inde resultans ob-
ligatio unita Imperatoris, universi Imperii, ejusque
Membrorum inter se, omnem excludunt belli speciem,
atque hinc sigillatim per Leges Imperii prohibita sunt
Repressalia. *Authoris Principia Jur. publ. Germ.* §. 455.
— 461. & 503.

3.) Licet Leges Imperii Repressalias prohibentes omnino
sint generales, dantur tamen casus per modum excepti-
onis, quibus etiam eadem Imp. Leges fundamentales
Repressalias concedunt: Decernunt enim istas in causis
fractæ Pacis publicæ, quibus lædentem persequi, ipsis
sefe libere plane opponere permittitur. *Handha-*
bung des Friedens zu Worms de Ao. 1495. §. 2. *Er-*
klärung des Landfriedens de Ao. 1500. art. 1. *Land-*
fried zu Augspurg de Ao. 1548. licet §. 1. & 2. omnes
diffidationes & bella, ut vocant, intestina, penitus fue-
rint prohibita: His adnumerant causam Teloniorum seu
vecti-

❁ ❁ ❁

vestigalium. *Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 8. §. 16.* ibi: Und solle darneben einem jedem Churfürsten, Fürsten und Stand erlaubt sene, sich und die seinige solcher Beschwerden selbst, so gut er kann zu erledigen, und zu befreyen. *Contra Bullæ Brabantinæ abusus vero Jus Retorsionis locum habet. Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 27. §. 4.* ibi: Und denen durch gedachte Brabantische Bull auf erforderthen Nothfall durch das Jus Retorsionis kräftige Hülffe geleistet werde. Quod Jus Retorsionis juxta illud: Quod quis juris in alium statuit, eodem & ipse utatur. Status Imperii in Jure Detractus, in concursu Creditorum &c. varie ac æque exercent. *Wildvogel de Jure Retorsionis inter Status Imp. Rechenberg Vindiciæ Reipublicæ & Fisci in Doctrina Retorsionum. Bauer de vero fundamento, quo inter Civitates nititur Retorsio Juris.*

§. 20.

Cui concessum est consequens, illi quoque concessum esse debet antecedens; hinc ex eodem jure belli Dominis in suis Territoriis competit omne Jus Armandiæ, sub quo comprehenditur Jus armandi milites; 1.) Quare bene sibi consulunt Principes juxta illud: si vis pacem, para bellum: si pacis tempore cogitent de bello, atque armorum usu, quibus lectam in Provincia militiam (Land-Ausschuß) non solum instrui, atque exerceri jubent, sed insuper curent, ut & militiam regularem bene exercitam alant, omnium ordinum officiales habeant, & milites conscribi haud intermittant. 2.)

1.) *Infra §. 25.*

2.) *Stryck de Militia lecta provinciali.*

§. 21.

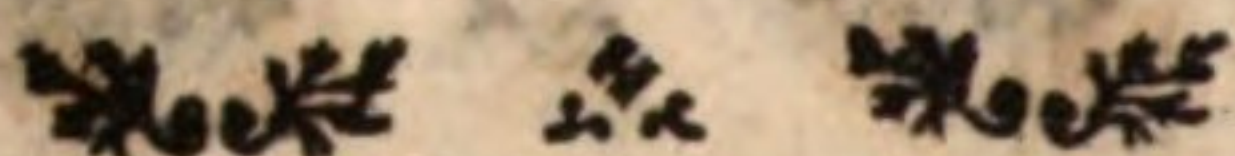
Demonstravimus hucusque, Jus belli Statibus Imperii vi Superioritatis Juris gentium proprium esse; constat insuper obligatio Domini territorialis ad defendendos suos Subditos; ex quo prono fluit alveo strictissimus, Dominum territorialem inter & Subditos, Societatis nexus, qui Domino territoriali Jus largitur, quod a suis Subditis præ omnibus servitia militaria Jure potiori exigere queat, ex quo jam deductum claret, quod Status Imperii Subditos Exteris militantes, mandatis pœnalibus, vel saltem pœnam minantibus jure avocet. 1.)

- 1.) *Gerdes* de avocatoriis mandatis. *Ebladenius* de Jure avocandi Vafallos Exteris militantes, speciatim Ordinibus Imperii vi Territorii vindicato.

§. 22.

Insignis Superioritatis territorialis Nota characteristica prædicatur Jus Sequelæ (*Heersfolge, Landes-Aufboht*), quo Subditi ad Territorii fines defendendos evocantur, quod Jus multum ad Superioritatem territorialem probandam adferre nemo negat; Circumspectim tamen Jus Sequelæ est considerandum; Dantur enim variæ species Juris Sequelæ, nimirum *ein Gent, Gerichts, Geleits, Lehen, Jagd, Amtsfolge* &c. quæ Superioritatem territorialem haud involvunt. 1.)

- 1.) *Fritsch* Opusc. Tom. 1. n. 10. pag. 210. de Jure Lustrationis & Sequelæ, hujusque variis speciebus per Germaniam usitatis. *Textor* & *Coccejus* de Jure Sequelæ. Quibus adnotandum venit, quod Jus Sequelæ interdum quoque moribus & transactionibus nitatur, non minus ac variis foederibus quoque a terrarum situ petatur. *Lünig* Grundveste Europäischer Potentien Gerechtsame Part. 1. pag. 692. & part. 2. pag. 799. *Schweder* loc. cit. pag. 747. *Merkelbach* apud *Klock* Tom. 1. Concil. 12.

§. 23.

Jus Lustrationis seu lustrandi (*Heerschau, oder Musterung*) recte, & quidem aperte a Superioritate territoriali deducitur, atque a jure Sequelæ in sensu juris proprio descendit; hinc iis non adstipulamur, qui Lustrationem in superiorem & inferiorem dispefcuntur, atque posteriorem in nonnullis locis jurisdictioni inferiori adhærere docent; hoc enim in sensu a jure Sequelæ ad Lustrationem non valet consequentia; Et, si Appanagiatas hæc jura relinquantur, tunc distinguendum esset, utrum jus Lustrationis proprie tale, seu, ut vocant, superioris vel inferioris relictum sit? si prius: tunc illud ceu tesseram Superioritatis territorialis Appanagiatas tantum nomine & auctoritate primogeniti Regnantis exercent. 1.)

- 1.) *Fritsch* loc cit. Cap. 1. §. 3. *Moser* Teutsches Staatsrecht. Part. 14. pag. 451.

§. 24.

Inter Notas characteristicas quoque venit Jus conscribendi milites, quæ conscriptio autem in aliena ditione invito Domino haud est permessa, 1.) imo per modum servitutis huic vel illi contra alterum competit Jus prohibendi milites conscribere; 2.) & insuper hoc Jus sæpius exercetur sub auspiciis Superioris Domini, ac interdum Landsassiiis relinquitur. 3.) Denique copia ac multitudo militum conscribendorum in eo est limitata, ne subditi justo majorem Copiarum multitudinem alere jubeantur. 4.)

1.) *Capital. noviss. Art. 4. §. 7. L. B. de Ickstatt de illicitis militum conquestionibus in Territorio alieno, earumque poenis. Benckendorff de militum delectu coacto, Tillemann de militum conquestione.*

2. *Electa Jur. publ. Tom. 4. pag. 750.*

3.) *Schweder loc. cit. pag. 470.*

4.) *L. B. de Kreittmayr loc. cit. §. 96. lit. b. ibi: Ohne Bewilligung des Krays Obersten, und genugsamer Caution soll zwar vi Recess. Imp. de An. 1564 §. 26. kein Krays- Stand Soldaten werben, wie es aber heut zu Tag damit gehalten werde, und ob das Land auch mehr Mannschaft, als was das Reichs- und Krays- Contingent betrifft, zu unterhalten schuldig seye, ist quaestio Juris publici, welche von vielen Authoribus berühret, wo aber nirgends so weitläufig deduciret wird, als bey Moser in seiner so betitelten gesäsmäßiger Beantwortung der Frage: wie viel Soldaten eines teutschen Reichs- Standes Land zu erhalten schuldig, und wer den Ausschlag hierinn geben könne. De aliis Juribus ex Jure belli profluentibus scilicet de Jure constituendi armamentaria, seu arman-*
F 2 diæ

diæ vulgo das Recht, Zeughaus = Kriegs = Magazin, Waffen = Fabriken, Pulver = Mühlen, und Schuß = Stätte anzulegen, den Gebrauch der Waffen zugebiethen, und verbiethen, uti & de Jure Quartirii vel Metationis, Angariarum & Parangariarum & Obsidum, id est, bey den Unterthanen Soldaten einquartieren, oder Cassernen, und Invaliden Häuser anzulegen, Kriegs = Vorspann und Frohnen zu fordern, Geiseln zu geben, oder anzunehmen; & de aliis Juribus cum re bellica connexis nobis adnotasse sufficiat, quod quidem sint Notæ characteristicæ Superioritatis territorialis; caveat tamen Dominus territorialis, ne Legibus Imperii fundamentalibus adversetur.

§. 25.

Hic antiqua a novis iterum sunt distinguenda, si enim ullum jus suffragantibus Imperii Legibus Territorio inhæret, id sane jus munimentorum, seu fortalitorum censendum est, olim vero non sic; In medio adhuc *Ævo* privato nomine in Territorio Fortalitia non nisi Cæsaris consensu exstruere licebat, uti tot Diplomata Imperatoria probant, docentque. 1.) Invalescente tamen indies Statuum jure belli & pacis, hoc jus sibi præprimis Duces, & pedetentim alii quoque Imperii Status vindicarunt; ita, ut etiam hoc Vasallis suis concederent, prout totidem exempla confirmant, 2.) quare per Capitulationes Imperatorias hoc jus Statibus Imperii ex Territorii jure fuit concessum, ita, ut hodie dubium non amplius sit, quin hoc jus tanquam adnexum juris Belli ad Superioritatem territorialem aperte spectet. 3.)

1.) *Fritsch* de Jure Fortalitii exstruendi. *Felz* de Jure circa munimenta. *Stryck* de Fortalitiis. *Eckold* de Jure Fortalitii. *Crell* de Jure urbes muniendi, & munitiones reficiendi. *Widerhold* de Jure fortalitorum. *Conradus Urspergensis* pag. 286. *Serarius* Lib. 3. Rerum Mogunt. pag. 1541. *Hund* Metrop. Salzburg. Tom. 1. pag. 319. *Limnaeus* Tom. 1. addit. ad lib. 5. Cap. 7. Tom 109. & 129. Tom. 2, addit. ad lib. 7. pag. 215.

2. *Arnoldus Lubecensis* Lib. 2. Cap. 34. *Ludwig* Reliq. Manuscriptorum. Tom. 4. pag. 268.

3.) *Capitul. JOSEPHI II. noviss.* Art. 4. §. 6. ibi: jedoch sollen, und wollen Wir weder in wehrenden solchen Reichs-Krieg, noch auch sonst in deren Churfürsten, Fürsten und Ständen Landen, und Gebiet einige Bestungen von neuem anlegen, noch auch zerfallene, oder alte wiederum erneuern, viel weniger andern solches gestatten, oder zulassen, inmassen dieses allein die Landesherren nach denen Reichs-Satzungen in ihren Territoriis zu thun befugt, und berechtiget seynd. Addatur Art. 15. §. 3.

§. 26.

Jus Præsidii (Besatzungs-Recht) est jus, quod in suis castris atque fortalitiis Dominus territorialis ita habet, ut suis sumptibus militem præsidarium sustineat, ex quo patet, jus Præsidii connexum plerumque esse juri Territorii, sicque Territorii Domino merito asseritur; 1.) Notam tamen characteristicam Superioritatis territorialis perpetuam non suppeditat, dum etiam in alieno Territorio salva Superioritate territoriali sæpius exercetur 2.), uti duplici casu omnibus noto ostendimus: in, Philippiburgo enim

Præsidii Jus hodie exercet Imperium salva tamen
Episcopis Spirensibus Superioritate territoriali, &
in fortalitio Kehl salvo jure Territorii Marchionis
Baaden - Badensis.

1.) *Recess. Imp. de An. 1654. §. 180. Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 15. §. 3. Puffendorff de Rebus Suec. Lib. 21. §. 50. Fritsch de Jure Præsidii.*

2.) *Pax Monast. §, 76. & 77. Addatur P. Noviomag. Art. 4. Struv. Corp. Histor. Germ. Period. 10. Sect. 13. §. 23. Pfeffinger Tom. 4. pag 78. seq. Lünig Gerechtsame Europäischer Potentien pag. 787.. Strube Nebenstunden Part. 1. pag. 582. von denen Hoheits- Rechten mittelbarer Stände.*

§. 27.

Jus Aperturæ est, dum urgente saltem necessitate vel ad transitum, vel belli tempore Castrum quoddam aperiendum, & miles est recipiendus. 1.) Hoc Jus triplici nititur fundamento, jure scilicet Territorii, & hinc recte pro particula Superioritatis territorialis habetur, quo nomine etiam Comes Palatinus Rhenanus illud sibi in neuen Baimburg contra Electorem Moguntinum vindicavit 2.); & hoc insensu quivis Dominus territorialis in castris Subditorum vel Vasallorum suorum illud exercet, nititur etiam vel consuetudine vel pacto 3.), & in hoc casu aliter non, nisi pacto vel præscriptione probata obtinet in castro alieno plerumque per modum feudi. 4.)

1.)

1.) Ex hac delineatione apparet, quod Jus Aperturæ a Jure Præsidii diversum sit atque in eo distinctum, quod Jus Præsidii munimentum requirat, in quo miles perpetuus alitur.

2.) *Londorp. Act. publ. Tom. 9. Lib. 10. Cap. 159. seq.*

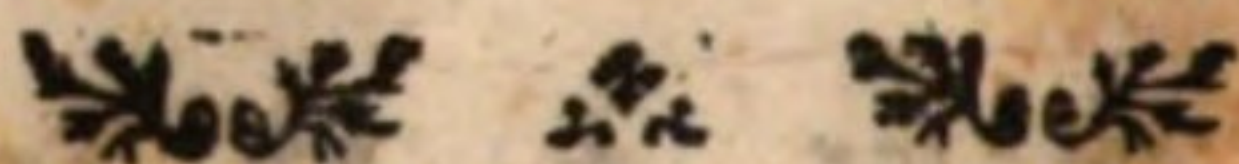
3.) *Fritsch de Jure Aperturæ Cap. 3. Becker de Jure Aperturæ Cap. 4.*

4.) *Lehmann Spenyerische Chronica Lib. 5. Cap. 113. Datt. Pax publ. Lib. 1. Cap. 21. n. 22. Lünig I. Contin. 3. Fortsetzung pag. 3. Fritsch loc. cit. Cap. 3. n. 29. Lehmann loc. cit. Lib. 7. 25. 28. 46. 49. 52. 84. Hertius loc. cit. §. 19. Mager loc. cit. Cap. 10. n. 497. Gudenus Cod. Diplom. Tom. 1. pag. 991. Tom. 2. pag. 980. & 988. Tom. 3. pag. 49. & 232. Huntheim Hist. Diplom. Trev. Tom. 1. pag. 587. Ludwig Reliq. Manuscrip. Tom. 10. pag. 170. Authoris Principia Jur. feud. cit. §. 278. ibi: Si feudum ea Lege concessum, ut defensionis causa Domino pateat, feudum aperibile seu aperturæ vocatur, quod ad exemplum feudi castri seu castrensis est inventum ac introductum, & dicebantur talia castra *Ledig = Haus.**

§. 28.

Medium, Bellum inter & Pacem, & utrinque commune ac focium est Jus Fœderum; hinc ordo differendi postulat, ut hoc in §. de isthoc themate aliisque juribus huc pertinentibus verba faciamus, quod nimirum Statibus Imperii ex Superioritate juris gentium, Jus Fœderum æque ac belli (§. 9. 16. & 17. seq.) competat, atque huic affine sit. Si enim quis bellandi Jus habet, quo fundamento ipsi Jus Fœderis belli causa initi abnegare quis audeat? Fœ-
dus

dus belli causa initum, est pactum quaecunque,
 quod promovendi felicitis armorum exitus gratia duo
 vel plures inter se ineunt, & Fœdus mutui auxilii
 causa initum itidem pactum est, quo de auxilio so-
 lum uni, alterive fœderatorum in casu belli præstan-
 do conventum fuit. 1.) Duplex hoc Fœdus cum
 belli jure a temporibus potissimum Henrici IV. Im-
 peratoris magis exerceri cœpit. Faciunt huc tot
 illustria Germaniæ Statuum fœdera, quæ etiam cum
 Externis iniere. 2.) Tandem post varias discepta-
 tiones 3.) hoc jus Statibus Imperii in P. W. 4.)
 est stabilitum, & abhinc in omnibus Capitulationi-
 bus Imperatoriis 5.) confirmatum. Eadem ratione
 Statibus Imperii jus Neutralitatis competit, quæ ab-
 stinentiam a studio Partium externo, nec non ab au-
 xiliis bellicis uni vel alteri præstandis involvit, 6.)
 Proprium non minus est Statibus Imperii saltem po-
 tentioribus jus Mediationis, quo sæpius usi fuerunt, si
 consilio atque opera sua gentium controvertentium
 compositiones amicabiles promovère. 7.) Egerunt
 etiam Guarandos, si inter gentes populosque pacti-
 tiam alterius obligationem ad amussim impletam iri,
 aut fidejubendo in se suscipiunt, ut in casu denega-
 tæ præstationis intermissique implementi auxilio se
 læso adfuturos, conjunctisque viribus pacti executio-
 nem, custodiamque ufuros pollicentur. 8.)

1.) *L. B. de Ickstatt Elem. Jur. Gent. pag. 373. §. 1.*

2.) *Datt. de Pac. publ. Mager loc. cit. Cap. 5. n. 496.*
seq. Obrecht de Imp. Germ. ejuspue Statuum fœde-

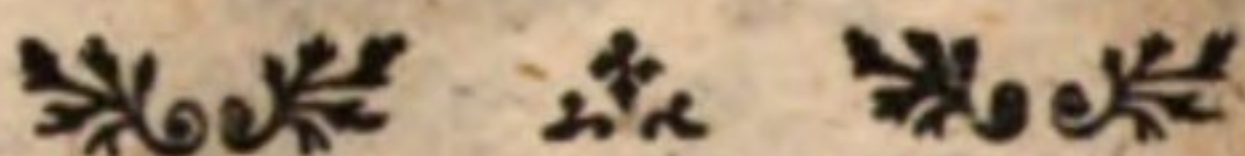
ribus

ribus §. 17. seq. *Mascov.* de Jure Fœderum in Sac. Rom. Imp. *Wagenseil* de Jure Fœderum. *Brannemann* de Fœderibus Statuum Imp. cum Exteris.

- 3.) *Ad. P. IV.* Tom. 1. pag. 326. 437. 444. 620. 813. Tom. 2. pag. 186. 195. 317. 367. 919. 930. 955. Tom. 3. pag. 10. 16. 59. 77. Tom. 4. pag. 492. 576. Tom. 5. pag. 133. 762. 929. Tom. 6. pag. 152. 384. *Puffendorff* Rer. Suec. Lib. 18. §. 95. *Ejusdem* Rer. Brandenb. Lib. 13. §. 16.
- 4.) Art. 8. §. 2. ibi : cum primis vero Jus faciendi inter se, & cum Exteris Fœdera pro sua cujusque conservati-
one ac securitate singulis Statibus perpetuo liberum esto,
ita tamen, ne ejusmodi Fœdera sint contra Imperato-
rem & Imperium, Pacemque ejus publicam, vel hanc
imprimis Transactionem, fiantque salvo per omnia Jura-
mento, quo quis Imperatori & Imperio obstrictus est.
- 5.) Sic & in JOSEPHI II. noviss. Art. 6. §. 4. ibi : so viel
aber die Stände des Reichs belanget, solle denenselben
allen, und jeden das Recht, Bündniß unter sich und
mit auswärtigen zu ihrer Sicherheit, und Wohlfahrt
zu machen, dergestalt frey bleiben, das solche Bündniß
nicht wider den regierenden Röm. Kayser und das Reich
noch wider Uns und allgemeinen Land, Frieden, auch
Münster- und Osnabrückischen Friedens- Schluß seye,
und daß dieß alles nach laut desselben und ohnverletztes
Endes geschehe, womit ein jeder Stand dem regierenden
Röm. Kayser, und dem heil. Röm. Reich verwand ist.
§. 5. daß auch die von fremden Potentaten begehrende
Hülfe also, und nicht anderst begehret werde, noch ge-
than seye, dann daß dadurch dem Reich kein Gefahr
noch Schaden zuwachsen möge.
- 6.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 23. & 96. lit. d. *L. B.*
de Ickstatt loc. cit. pag 388. & 389. §. 1.

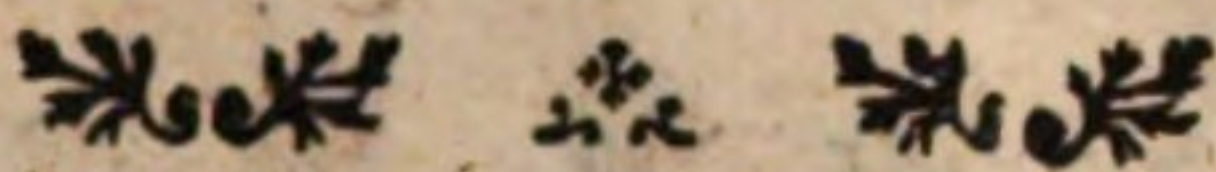
- 7.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 24. & 96. lit. e. *L. B. de Ickstatt* loc. cit. pag. 282. §. 7. *Puffendorff.* loc. cit. Lib. 19. §. 63. *Fürstenerius* loc. cit. Cap. 59. & 72.
- 8.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 96. lit. e. *L. B. de Ickstatt* loc. cit. pag. 246. & 247. §. 5. *Authoris Princ. Jur. publ. Germ.* §. 459. *Cocceii* *Diff. de Guarantia.* *Fürstenerius* loc. cit. Cap. 12. ubi *Exempla quædam suppeditat.*

§. 29.

Consequens Juris belli est Jus Pacis, de quo nullum dubium subest, quod Status Imperii eodem Jure, quo bellum gesserunt, pacem inire possint; 1.) quæ est conventio inter belligerantes duos, pluresve inita, qua cum bello causæ quoque ejusdem tolluntur; 2.) a qua in eo diversum est armistitium, quod sit conventio & pactum inter belligerantes initum, quo status hostilis apparatusque belli manentibus ejusdem causis ad certum saltem tempus tollitur; 3) Quam conventionem, ut Status Imperii cum Exteris belligerantes inire possent, nemo in dubium vocabit. 4.)

- 1.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 96. lit. e.
- 2.) *L. B. de Ickstatt* loc. cit. pag. 457. §. 1.
- 3.) *L. B. de Ickstatt* loc. cit. pag. 450.
- 4.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 96. lit. e.

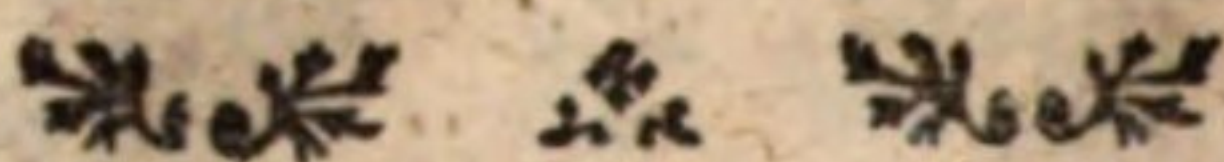

§. 30.

Ex sæpius repetita Superioritate Juris Gentium fluit & jus Legationum, seu mittendi, ac recipiendi Legatos (Gesande, Botschaftere, Staats- oder Gewalts-Botten) Statibus Imperii etiam intuitu Exteriorum ab antiquissimis temporibus 1.) competens, juriq[ue] Fœderum præprimis adnexum. 2.) Quæ enim tum vicinorum, tum longius etiam distitorum populorum ope, mutuoque auxilio & amicitia haud egeat, cuique plura cum Principibus & Civitatibus exteris negotia tractare necesse non sit, Respublica vix extitura est; cum itaque Rerumpublicarum inter se negotia publica & Majestatica, per Legatos gerenda atque administranda sint, jus & obligatio mittendi Legatos ex una parte, sicuti ex altera parte obligatio eosdem recipiendi & tolerandi prone consequitur, 3.) id quod saltem jure Gentium morationum voluntario obtinet. 4.) Hoc jus intuitu Exteriorum Statibus Imperii eo minus dubitari potest, quo hi ab illis independentes sunt, 5.) qui quoad jura immunitatis atque inviolabilitatis æquales sunt; 6.) id quod etiam inter Constatus Imperii Lege fundamentali 7.) stabilitum legitur, licet quoad characterem & honores, titulum scilicet cæterasque ceremonias pares haud sint; cum Legati inter se distinguantur in primi, secundi, imo tertii ordinis, porro a Deputatis; 8.) Sed hæc ad nostrum scopum non pertinent, hinc Disceptationi huic, quæ intuitu Exteriorum a Potentatu 9.) suam petit decisionem, impræsentiarum supersedemus, nobisque sufficiat, Notas

characteristicas Superioritatis territorialis vel potius Superioritatis juris Gentium Statuum Imperii intuitu Exterorum succinctim, quantum scilicet opus, ac conducit, stitisse.

- 1.) *Chronographus Saxo* ad Annum 951.
- 2.) *Authoris Principia Juris publ.* §. 504. *Kulpis* de Legationibus Statuum Imp. *Henniges* de Jure Legationum Statuum Imp.
- 3.) *L. B. de Ickstatt* loc. cit. pag. 496. & 497. §. 9.
- 4.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 28. lit. g.
- 5.) *L. B. de Ickstatt* loc. cit. pag. 495. §. 7.
- 6.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 28. lit. h.
- 7.) *Capitul. JOSEPHI II. noviss.* Art. 23. §. 2. ibi: allen des heil. Reichs Churfürsten, Fürsten, und Ständen sowohl als ihren Botschaftern und Gesandten 2c. *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 98. lit. a.
- 8.) *Capitul. JOSEPHI II. noviss.* Art. 3. §. 20. seq. *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 28. lit. a. seq. & §. 98. lit. b. seq. *Fürstenerius* de Jure Suprematus ac Legationis Principum Imp. *Müller* de Legatis primi Ordinis. *Carpzov.* de Legato ejusque privilegiis. *Böhmer* de privatis Legatorum Sacris. *Wölker* de Jure Legationis Civitatum Imp.
- 9.) *Authoris Principia Jur. publ. Germ.* §. 186. ibi: Interim tamen vires & potentia quorundam Imperii Statuum efficiunt, ut apud Exteros potissimum major honos his accrescat atque authoritas. *Lyncker* Diss. de Potentatu.

CAPUT III.

De Notis characteristicis Superioritatis territorialis intuitu Augustissimi Imperatoris, atque Imperii Constatuum.

SYNOPSIS.

- §. 31. *Potestas Domini territorialis legislativa quoad Leges Imperii fundamentales Imperatori & Imperio est subordinata,*
§. 32. *Sic & Judiciaria ultimato tantum;*
§. 33. *Potestas vero Judiciaria privilegiata, uti Electorum solummodo in tribus casibus.*
§. 34. *Jurisdictio Domini territorialis criminalis Imperatori & Imperio in duobus solum casibus est subordinata.*
§. 35. *Bona Domania ac Fiscalia quoad nexum & modum feudalem atque respectum ceu partis ad totum, Imperatori & imperio duntaxat sunt subordinata.*
§. 36. *Tandem Superioritas territorialis quoad gravamina Religionis Imperatori & Imperio subest.*

§. 31.

Reperiuntur quidem aliqui Commentatores juris publici, i.) qui Superioritatem territorialem totam quantam, & quidem præcipue quoad jura immanentia independentem atque Majestaticam esse contendunt, adeoque Imperium Romano-Germanicum

ceu Systema aliquod plurium civitatum inæqualiter
 fœderatarum repræsentare student, in quibus ad exem-
 plum Provinciarum Belgii fœderatarum Jura transe-
 untia (§. 9.) nonnisi conjunctis Viribus, Consiliis
 & Suffragiis expediri volunt; immanentia vero (§. 9.)
 singulis Statibus inter fines suæ, ut vocant,
 Civitatis, ut independentia adscribunt. Cum vero
 Imperium Germanicum juxta primam Constitutionem,
 Leges fundamentales atque ipsam Observantiam
 haud interruptam sit Civitas simplex atque Corpus
 unum, quod in Imperatore tanquam Capite ac su-
 premo Judice, & Statibus tanquam Corporis hujus
 Membris, Capiti subordinatis repræsentatur; 2.) hinc
 recte infertur, quod Superioritas territorialis intui-
 tu Imperatoris & Imperii Constatuum fit subordi-
 nata atque dependens, id quod sequentibus, & qui-
 dem quoad Potestatem Domini territorialis legisla-
 tivam respectu Legum Imperii fundamentalium pro-
 bamus; Leges enim Imperii fundamentales tales sunt
 constitutiones, quæ negotia Imperii publica, sicque
 salutem atque utilitatem totius Civitatis Germanicæ
 concernunt, & formam Imperii atque relationem
 Statuum ad Imperatorem Imperiumque universum
 determinant, quibusve deciduntur causæ uni Statu-
 um cum aliis Imperii Statibus sive Civibus commu-
 nes aut controversæ; 3.) & cum in talibus causis
 publicis Domini territoriales obligatione vere lega-
 li Legibus hisce fundamentalibus & universalibus
 parere habent, hinc eo respectu nulli Dominorum
 territorialium facultas adscribitur, ut se nexu Le.

gum

gum publicarum eximat, aut iis Potestate legislativa territoriali deroget, 4.) quia his in casibus Potestas Domini territorialis legislativa quoad Leges Imperii fundamentales Imperatori & Imperio est subordinata.

1.) *Titius* in Specim. Juris publ. Lib. 8. Cap. 9. *Monzambano* de Statu Imp. Germ. Cap. 8. & præcipue *Rosenfeld* sub nomine *Relfenso* de summa Principum Germaniæ Potestate.

2.) *Authoris* Princ. Juris publ. Germ. §. 455. seq.

3.) *Authoris* Principia cit. §. 22.

4.) Leges Imperii communes Jura scilicet privatorum determinantes, Domini territoriales Potestate sua legislativa mutare possunt. *Authoris* Principia cit. §. 22. n. 1. & §. 333. n. 6. De hoc themate calamum strinxerunt *Thomajus* de Statuum Imperii Potestate legislativa. *Aleff* de Statibus Legibus Imp. repugnantibus: Ast binī hi Scriptores a recto tramite deflectunt, hinc quoad quæstiones particulares horum Sententiæ non adstipulamur.

§. 32.

Potestas Domini territorialis judiciaria ultimo supremis Imperii Archi-Dicasteriis quoque subest; licet enim præter Potestatem territorialem legislativam, Potestas judiciaria in prima atque secunda Instantia quoad causas Civium ac Subditorum atque ipsarum rerum in Territorio sitarum, sicque vel ex qualitate causæ, vel ex qualitate personæ per Leges Imperii publicas Dominis territorialibus ita vindicetur,

cetur, ut Cives ac Subditi mediati præteritis sui Domini territorialis Dicasteriis, seu, ut vocant, per saltum ad suprema Imperii Tribunalia citari, aut revocari nequeant; attamen Potestas judiciaria territorialis supremæ Jurisdictioni Imperatoris & Imperii in eo manet subordinata, quod Sententiæ in Judiciis Domini territorialis etiam Aulicis promulgatæ non sint supremæ, sed ab illis ad suprema Imperii Judicia, scilicet ad Cameram Imperialem, vel ad Judicium Imperiale Aulicum, & tempore Interregni loco hujus, ad Judicium Vicariatuum Aulicum per remedia suspensiva detur provocatio; uti Leges Imperii, Ordinatio præprimis Cameralis, ipsaque quotidiana praxis fat clare docet, atque probatum extat, quod Potestas Domini territorialis judiciaria ultimo supremis Imperii Judiciis sit subordinata.

§. 33.

Potestas Dominorum territorialium judiciaria reperitur inter nonnullos privilegiata; Imperator enim largitus est privilegia de non appellando vel illimitata, uti habent singuli Electores, qui loco Imperii Archi-Dicasteriorum instituunt Judicia Revisoria (Revisions- item Ober- Appellations- Gerichte, 1.) & alii; 2.) quæ privilegia tamen omnino supremam Imperatoris atque Imperii Jurisdictionem non excludunt; 3.) in causa enim nullitatis insanabilis, Justitiæ vel denegatæ, vel protractæ, Jurisdictio Imperialis obtinet. 4.) Atque in his tribus casibus Potestas

1.) *Straus* de Privilegio Sac. Rom. Imp. Electorum de non
appellando.

2.) *Authoris Principia Juris publ. Germ. §. 411. ibique plures.*
Quia vero Jurisdictio Imper. Archi-Dicasterialis valde diminuitur, Imperator ejusmodi, ac similia alia privilegia imposterum se haud esse concessurum, promisit.
Capitul. JOSEPHI II, noviss. Art. 18. §. 6.

3.) Multo minus excludunt Jurisdictionem Imperialem Privilegia de non appellando limitata, quæ ad certam solum Summam, certasque tantum causas sunt restricta.

4. Cujus tamen actionis probationem admodum difficilem esse monet *de Ludolff* de Jure Camerali pag. 160. Unde non rara quidem ejus instituta Exempla, rariores tamen Sententias condemnatorias fatetur.

§. 34.

Jurisdictio Domini territorialis Criminalis Imperatori & Imperio in duobus solum, & respective tribus casibus est subordinata; causæ criminales quidem per modum appellationis ad Imperii Archi-Dicasteria devolvi haud queunt, præcipue, si ad poenam corporis afflictivam agatur. 1.) Ab hac regula defle-ctunt & excipiuntur Crimen Pacis publicæ 2.) & nullitas Processus criminalis, in quo tamen casu ultimo Archi-Dicasteria per Rescripta litteras infor-matorias petunt, ac expectant; 3.) qui modus pro-cedendi etiam obtinet, quando contra Juramentum

H

urphedi-

urphedicum per Supplicam relaxatio Juramenti ad effectum agendi rogatur; 4.) quibus addunt tertiam causam, si lis sit de competentia Judicis; & in his jurisdictio Domini territorialis criminalis Imperatori & Imperio est subordinata.

1.) *Concept der C. G. Ord. Part. 2. Tit. 31. §. 14. Recess. Imp. de An. 1550. §. 95. Oldekopp. de Appellatione in causis criminalibus.*

2.) *P. IV. Art. 8. §. 3. Recess. Imp. nov. de An. 1654. §. 162. Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 20. §. 1. & seq. 7 — 10.*

2.) *Roding, Pand. Cameral. Tit. 33. §. 5. lit. a. de Ludolff Observ. forens. P. 1. n. 190. pag. 202. seq.*

4.) *Gæbler de Elogiis juratis vulgo Urphed. Berger de Eyllenstein de Jure circa Urphedam, Pestel de Relaxatione Juramenti ad effectum agendi; ibique plures de hoc Themate Scriptores.*

§. 35.

Bona Fiscalia, sub quibus in sensu lato bona Domaniale & Cameralia continentur, quoad nexum & modum feudalem atque respectum partis ad totum Imperatori & Imperio sunt subordinata; Sunt enim hæc bona fiscalia, quæ vel ad quandam dignitatem Principis, vel ad sustinenda onera & necessitates Reipublicæ, vel ad conservationem, locupletationem Ærarii publici deserviunt, inter quæ jura primum obtinet jus Principis circa bona Domaniale, seu Cameralia, bona scilicet publica, Territorii sumptibus in commodum publicum destinata, quæ tum vi in-

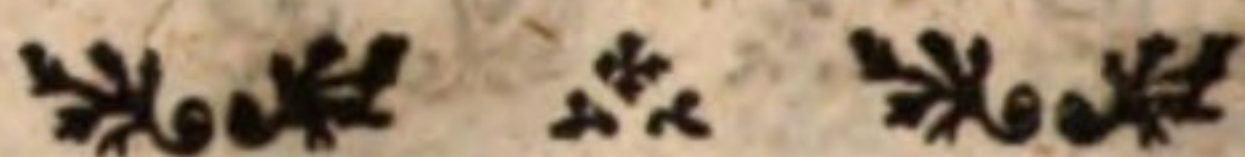
corpo-

corporationis a Domino territoriali peractæ, tum vi Concessionis feudalis ab Imperatore, suo & Imperii nomine factæ, partem Territorii constituunt, & ad Commodum Territorii publicum rite sunt infeudata, & adhuc saltem per modum Feudi ab Imperatore per Investituram conferuntur, sicque a Domino territoriali possidentur; Legitime exinde concludimus, quod Imperatori & Imperio tanquam Domino directo necessario sint subordinata, imo quod ad alienationem talium bonorum insuper consensus Statuum provincialium, si mos Regionis, seu formula Territorii ita exigat, 2.) debeat adhiberi; Cætera jura fiscalia capite seq. enumeranda per Leges publicas Statibus Imperii in suis Territoriis ita vindicantur, ut quilibet Dominus territorialis omnia emolumenta ex his juribus fiscalibus percipienda, suo private Ærario possit inferre, dummodo pro quantitate matriculari contribuat ad communia Imperii onera. Interim tamen hæc jura Domini territorialis Majestati Imperatoris & Imperii in eo potissimum debent esse subordinata, quia, sive feudalia, sive allodialia sint, tamen per modum feudi tenentur, & se ut pars ad totum scilicet Imperium habent; quare Domini territoriales Leges Imperii jurisque trami-tem hoc in respectu nunquam posthabere debent; id quod ipsa Subordinatio, nexus ac modus involvit, Legesque Imperii fundamentales præcipiunt. 3.)

I,) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 13. 14. 93. & 179. *Ejusdem* V. *Eheil* §. 62. n. 3. lit. d. & e. *Authoris Principia Juris feud.* cit. §. 57. n. 3. §. 85. & §. 511. n. 2.

2.) Bona hæc territorialia variæ sunt indolis: modo enim eorum natura ex formula Provinciæ, modo ex legibus fundamentalibus, vel ex pactis Domus est petenda; id quod ideo non miramur, quia quælibet Ditio aut Principatus in Imperio suam formam habet, nec uniusmodi habetur, sed varie pro Juribus Imperantium, tum & Statuum provincialium aut incolarum ex pacto & usu cujusbet Ditionis gubernatur, ut loquitur *Lyncker de Superioritate territoriali* apud *L. B. de Ickstatt de Revers. Princip. & Stat. §. 8.*

3.) *Capitul JOSEPHI II. noviss. Art. 15. §. 9. ibi: Da aber die Strittigkeiten vor dem Richter mit Recht verfangen wären, sollen aufs schleunigste ausgeföhret, und entschieden werden.*

§. 36.

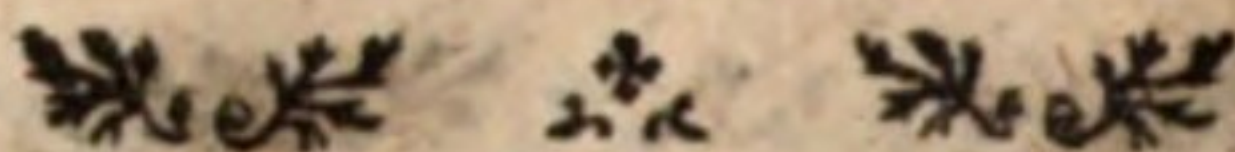
Tandem Superioritas territorialis quoad gravamina Religionis, Imperatori & Imperio subest. De hoc dubitant Protestantes, qui Repressalias in causis Religionis licitas esse asserunt, atque attentarunt, & in allerunterthänigster Vorstellung de 6. Novemb. 1720. Repressalias per P. W. in causis Religionis tanquam remedium extraordinarium permitti, demonstrare conati sunt, si læsus post varia gravamina atque instantias, nec per amicabilem compositionem, nec per viam juris intra triennium obtinuerit satisfactionem; quem in finem adducunt *P. W. Art. 17. §. 5. & 6. 1.)* Sed, si nos ejusdem Art. §. 5. & 7. conferamus, contrarium & id patebit, quod §. 6. a Protestantibus allegatus solum de Guarantia, non de Repressaliis loquatur; 2.) Repressaliæ enim sunt

sunt species Belli, (§. 19.) hinc de genere prohibitorum; idque eo magis, quo clarius ipsa *P. W.* omnis via facti est interdicta, 3.) atque iteratis vicibus decretum, quod nemo alterius Subditos ad suam Religionem pertrahere, eave causa in defensionem suam, aut protectionem suscipere, illisve ulla ratione possit patrocinari, 4.) tum etiam aliis locis semper ad amicabilem compositionem provocetur, 5.) atque in *Recess. Imp noviss.* omnis via facti prohibeatur. 6.) Objiciunt Protestantes, hos textus in contrarium allegatos de iniqua loqui alterius Subditorum protectione; Sed quis non videt prima fronte, enerve isthoc obmotum esse? cum prædicti Textus in genere omnem viam facti prohibeant, & amicabilem compositionem velint, & quidem in Art. 5. qui Religionis dissidium pro objecto habet. 7.) Ex quo ergo recte inferimus, quod Superioritas territorialis quoad gravamina Religionis juxta Leges Imperii fundamentales Repressalias ut viam facti prohibeat, sed Imperatori, & Imperio subsit.

- 1.) Cujus verba sunt: Pax vero conclusa nihilominus in suo robore permaneat, teneanturque omnes hujus Transactionis consortes, universas & singulas hujus Pacis Leges contra quemcunque sine Religionis distinctione, tueri & protegere; &, si quid eorum a quocunque violari contigerit, læsus lædentem imprimis quidem a via facti dehortetur, causa ipsa, vel amicabili compositioni, vel Juris disceptationi submissa. §. 6. Verumtamen, si neutro horum modorum intra spatium trium annorum terminetur controversia, teneantur omnes & singuli hujus Transactionis consortes, junctis cum parte

læsa confiliis viribusque arma sumere, ad repellendam injuriam, a passo moniti. quod nec amicitia, nec Juris via locum invenerit, salva tamen de cætero unius cujusque Jurisdictione, Justitiæque juxta cujusque Principis aut Status Leges & Constitutiones, competenti administratione. Commentati in hunc §. sunt Scriptores Protestantici: *Wernber* de Jure Repressal. inter Principes Imp. *Hoffmann* Gründliche Vorstellung der Religions Beschwerden. *Strube* de Principe S. Rom. Imp. Jus suum vi & armis tuente. Sed evincere non possunt Repressalias; Læsus enim alios paciscentes monere debet, ut pax fervetur, atque impleatur, sed hæc dispositio non involvit Repressalias, quæ ipsi læso absque monitione aliorum licita esse deberent.

2.) Verba Art. 17. §. 7. sunt: Et nulli omnino Statuum Imp. liceat, Jus suum vi vel armis persequi, sed, siquid controversiæ sive jam exortum sit, sive posthac incidet, unusquisque Jure experiatur, secus faciens reus sit fractæ pacis. Quid ergo clarius contra Repressalias sanciri potuisset, quam hoc, quod Jus armis & vi Statibus Imperii persequi haud liceat, &, si controversiæ jam sint exortæ, Repressaliis utens reus sit fractæ pacis? Cui accedit, quod, si etiam præced. §. 6. a Protestantibus adductus, apparenter saltem permittat Repressalias, tunc prohibitas eas tamen esse, ex sequenti isthoc §. 7. quisque intelligeret; cum prima Juris Principia in pactis atque Legibus docent: posterius declarat prius. *Sündermahler* de Potest. Jus suum vi & armis persequendi in Imperio haud permessa, vulgo von der Selbsthülfe ad illustr. Art. 17.

3.) Art. 3. §. 2. & Art. 5. §. 1.

4.) Art. 5. §. 3.

5.) Ars. 4. §. 29. 30. 42. 57. Art. 5. §. 14. 50. Art. 10. §. 8. Art. 16. §. 5. Art. 17. §. 5.

6.)

6.) de A. 1654. §. 5.

7.) In Princ. Cum autem præsentì bello magnam partem gravamina, quæ inter utriusque Religionis Electores, Principes & Status vertebantur, causam & occasionem dederint, de iis, prout sequitur, conventum, & transactum est. §. 1. Transactio - - - violentia omnis & via facti, uti alias, ita & hic inter utramque partem perpetuo prohibita. Quid igitur clarius, quam quod Bello magnam partem dederint causam Religionis gravamina, & hac in re inter utramque partem violentia omnis & via facti sit prohibita? Quis non videt, Repressalias in via facti & violentia consistentes perpetuo prohibitas esse?

CAPUT IV.

De Notis characteristicis Superioritatis territorialis intuitu Civium, Subditorum, cæterorumque Territorii Incolarum.

SYNOPSIS

§. 37. *Jus Sacrorum quoad Cives & Subditos Protestantes.*

§. 38. *Dominus territorialis Catholicus Jurisdictionem Ecclesiasticam in Cives & Subditos Protestantes exercet.*

§. 39. *Jus reformandi.*

§. 40. *Jus tolerandi.*

§. 41. *Jus emigrandi.*

§. 42. *Jus Advocatiæ Ecclesiasticæ.*

§. 43. *Jus præcavendi.*

§. 44.

- §. 44. Jus Judæos recipiendi.
- §. 45. Jus Residentiæ & militis Prætoriani.
- §. 46. Jus precum publicarum.
- §. 47. Jus lætitiæ & luctus publici.
- §. 48. Jus introitus.
- §. 49. Jus Fluminis.
- §. 50. Jus Navigationis.
- §. 51. Jus Trajectus & Pontium.
- §. 52. Jus Molendinorum.
- §. 53. Jus Fodinarum.
- §. 54. Jus Foresti & Sylvarum.
- §. 55. Jus Banni ferini a Jure venandi distincti.
- §. 56. Jus homagium petendi.
- §. 57. Jus Leges ferendi, in iis dispensandi, aggratiandi, & Crimina abolendi.
- §. 58. Jus Dicasteria instituendi.
- §. 59. Jus omnem Jurisdictionem exercendi.
- §. 60. Jus Archivi & Cancellariæ.
- §. 61. Jura Politicæ.
- §. 62. Jus Cursus publici sive Postarum.
- §. 63. Jus conducendi.
- §. 64. Jus Vectigalium.
- §. 65. Jus convocandi ad conventus provinciales.
- §. 66. Jus Tributorum.
- §. 67. Nonnullæ restant quæstiones, quæ alteram Dissertationem sustinent.
- §. Finalis, Summa prædictorum.

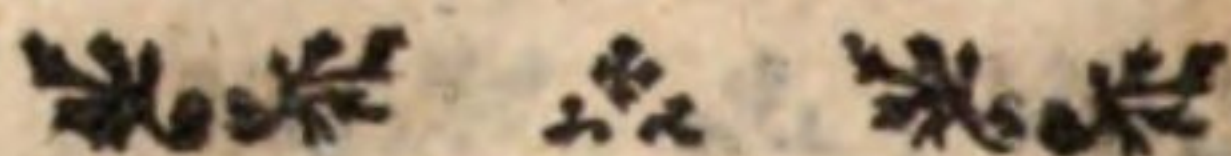

§. 37.

Priusquam juxta Institutum atque ordinem nostrum de jure Sacrorum quoad Cives & Subditos Protestantes, seu de Notis characteristicis Superioritatis territorialis intuitu Civium, Subditorum, cæterorumque Territorii Incolarum differimus, ipse Status Religionis postulat, ut unum vel alterum prænotemus: quod scilicet Religio denotet nunc modum DEUM cognoscendi, modo ipsam Fidem revelationi deditam, sæpius Dogmata significet, quæ nobis per fidei Symbola, præcipue per Apostolicum, Nicænum, Athanasianum, maxime vero per Tridentinum innotescunt; item, quod Religio modo dividatur in veram & fallam, modo in internam & externam; ex quibus omnibus nos impræsentiarum Religionem solum in sensu juridico & politico, non vero Theologico consideramus; 1.) cui considerationi & adhuc adnotamus, quod jus Sacrorum in tali sensu Superioritas sacra dicatur, quam præprimis Protestantes jam ab antiquo Imperatoribus in Imperio, & Statibus Imperii, Dominis nimirum territorialibus in Territoriis adscribunt. 2.) His præmissis propius ad Juris nostri eminentis partes contemplandas accedimus, distinguentes inter Dominos territoriales Catholicos, & Protestanticos; Apud illos Jus Sacrorum, vulgo Diæcesanum atque Jurisdictio Ecclesiastica est jus Episcopale, quod Episcopi dependenter a summo Pontifice ceu Subordinatum possident, exercentque; de quo etiam nobis non est sermo, sed solum loquimur de jure Sacrorum quoad Cives & Subditos Protestantes; Quod

ipsamet Lex Imperii fundamentalis ex jure Territorii depromit, Statibusque Imperii in suis Territoriis quoad suos Cives & Subditos protestantes tanquam Notam characteristicam Superioritatis territorialis iteratim tribuit; 3.) quidquid alii in contrarium adstruant, asserentes, tesseram perpetuam Superioritatis territorialis a Jure Sacrorum repetere, vel ideo non audere, quia Potestas Sacrorum etiam Pactis, Transactionibus, Conventionibus, Concessionibus, docente experientia dispensari, administrare possit, ac soleat. Sed hæc omnia nos in dissentientium partem haud trahunt; nam hæc omnia habent se per modum exceptionis, uti ipsa ab illis adducta exempla probant, docentque. 4.)

- 1.) *L. B. de Kreittmayr Anmerkungen P. V. Cap. 20. von dem Religions- Recht §. 1. seq.*
- 2.) *Pfeffinger ad Vitruv. Tom. 4. pag. 12. seq. Ludwig de Principum S. R. I. Potestate in Sacris ante Pacem Rel. Reinhard de Jure Principum Germ. cum primis Saxoniae circa Sacra ante tempora Reformationis exercito. Struv Corpus Juris publ. I. R. G. Cap. 29. §. 26. & 27. pag. 1074. seq. Authoris Geschichtsmäßige Reichs- Grundgesäßliche Prüfung, und Erweis des Kayserl. höchsten Kirchen- Gewalts über den unter die Weltlichkeit eingerückten protestantischen Kirchen- Staat.*
- 3.) *P. W. Art. 5. §. 29. 30. 39. 43. & 48. ubi verba occurrunt: Statibus Imperii cum Jure Territorii & Superioritatis ex communi praxi competat. Item Jus Diocesenum, & tota Jurisdictio Ecclesiastica contra Protestantes inter terminos cuiusque Territorii se contineat.*

Quæ omnia §§. seqq. totis textibus magis magisque dilucidantur.

4.) Exempla apud *Pfessinger* ad *Vitr.* Tom. 4. pag. 18. seq. *Fabri Europæische Staats- Ranzlen* Tom. 49. pag. 261. *Reichs- Fama* Tom. 18, pag. 643. seq. sat clare indicant, hæc potissimum ex eo evenisse, quod ipsimet nostri Theologi in eo hærebant, ac si Princeps Catholicus juxta principia Catholicorum verum Jus Diœcesanum & Jurisdictionem Ecclesiasticam, quæ tamen Pace Rel. & Westphal. suspensive saltem in territorialem fuit transmutata, in suos Cives ac Subditos exerceret, id quod §. seq. magis magisque explanatur. Sunt & alii, & inter eos Catholici Juris publici Ecclesiastici Scriptores qui Jus Sacrorum partem potestativam Superioritatis territorialis esse negant ex ratione, quam adstruunt, quia praxis per totum Imperium hætenus usitata sit Titulus, & Territorium tantummodo conditio sine qua non. Sed errant: Territorium enim ideo debet esse constitutivum, quia Protestantes Jus Diœcesanum cum tota Jurisdictione Ecclesiastica exul esse, ac in territoriale transmutari allaborarunt, idque P. Rel. obtinuerunt; Hinc Pax Rel. hujus Juris territorialis titulus, & praxis per Imperium ad Pacem Westphal. usque subsecuta, continuatio, ipsaque P. W. hujus tituli confirmatio est.

§. 38.

Utrum Dominus territorialis Catholicus Jurisdictionem Ecclesiasticam in Cives & Subditos Protestantes vi Domini territorialis, seu ut alii dicunt, vi Juris Reformandi exercere queat, erat non multum ante tempus quæstio maxime controversa, non tantum Protestantes inter & Catholicos, sed & inter ipsosmet nostros Theologos; Sed, uti diximus (§. præced.

n. 4.) ex malo intellectu; Dubitandum enim non est, & in praxi omnino affirmativa obtinet, quæ in verbis Legis fundamentalis, quæ se ita habent, fundatur: Jus Diœcesanum & tota jurisdictio Ecclesiastica cum omnibus suis Speciebus contra Augustanæ Confessionis Electores, Principes, Status, comprehensa Imperii Nobilitate, eorumque Subditos, tam inter Catholicos, quam inter ipsos solos Augustanæ Conf. Status usque ad compositionem christianam diffidii Religionis suspensa esto, & intra terminos Territorii cujusque, jus Diœcesanum, & Jurisdictio Ecclesiastica se contineat. 2.) Ex his enim verbis clare patet, quod contra A. C. addictos Jus Diœcesanum & jurisdictio Ecclesiastica ne quidem adstrui queat, sed habeat se in terminis Territorii tam intuitu Subditorum Catholicorum, quam etiam A. C. addictorum Imperii Statuum; Quo ergo argumento contra textum Dominis territorialibus Catholicis omnem jurisdictionem Ecclesiasticam in suos Subditos A. C. denegare contendunt? hoc enemi scilicet, atque sophistico, in quo, ut libenter fatemur, & nostri Theologi diu hæserunt, quod nimirum principia Religionis catholicæ huic exercitio obstant, & Catholici Seculares Sacrilegium committant, si tale quid, Jurisdictionem nempe Ecclesiasticam sibi arrogent, dum hæc juxta nostra, scilicet catholica principia Episcopis in suis Diœcesibus competat. Ast confundunt Statum catholicorum cum Statu acatholicorum per diffidium Religionis separatum ac distinctum: Sophisma committunt hic Scriptores; verba enim Legis Imperii fundamentalis sunt: jus Diœcesanum

sanum & tota Jurisdictio contra Protestantes, tam inter Catholicos, quam inter A. C. addictos intra terminos Territorii cujusque se contineat; sed inter Territoria quæque & Catholicorum pertinent, & Catholici eodem gaudent Jure territoriali, quo Protestantes Imperii Status. 3.) Objiciunt non solum, quod miramur, Protestantes, sed & antehac Catholici Theologi: paradoxum esse, quod quisquam Princeps pro se, suisque Subditis Catholicis Pontificiæ atque Episcopali Jurisdictioni subsit, & tamen jurisdictionem Ecclesiasticam in Protestantes suos Cives & Subditos exercere velit; sed paradoxum hoc est, si hac futili assertionem Subditi Protestantes, quæ neque Pontificiam neque Episcopalem, imo suo modo nec Imperialem in Ecclesiasticis jurisdictionem agnoscunt, etiam a territoriali eximi prætere conentur, & tali modo Subditus extaret independens. Quid ergo tali modo quoad jus territoriale, quod tamen in Lege Imp. fundamentali omnibus Imp. Statibus tam quoad politica, quam quoad Ecclesiastica æqualiter est communicatum, 4.) pro Catholicis remaneret, si eam Superioritatem territorialem æque parum in Subditos protestanticos, ac catholicos exercere valerent? quomodo Status catholici æqualitate, quam tamen Protestantes omni in casu pro se adstruunt, atque sub comminatione fractæ pacis laudant, fruerentur, si Jurisdictio Ecclesiastica, seu in ipso sensu Protestantium territorialis demeretur? quæ Jurisdictionis territorialis tamen a Dominis territorialibus

Pro-

Protestanticis omni occasione & absque ulla contradictione in suos Cives & Subditos Catholicos exercetur. 5.)

1.) *Barthel* Opusc. Tom. 1. Opusc. 3. Art. 5. §. 2. seq. *Henniges* Medit. P. W. pag. 424. *Sinceri* Allerbest-gegründete Jurisdiction Ecclesiastica Catholischer Landesherren über ihre protestantische Unterthanen in *Fabri* Europäischen Staats-Kanzley. Tom. 49. pag. 482. seq. *Mayrische* Collection einiger Schriften von der geistlichen Gerichtsbarkeit Catholischer Landesherren in Deutschland. *Hamer* de Jure Principis Catholici circa Sacra. *Hahn* de Jure Principis Catholici circa Sacra Subditorum suorum Protestantium. *Sündermahler* de Suspensa Jurisdictione Ecclesiastica. *Authoris* Reichs Friedensschlüssige Vertheidigung der geistlichen Gerichtsbarkeit Catholischer Reichstände über ihre lutherische Unterthanen.

2.) *P. W.* Art. 5. §. 48.

3.) *Authoris* Principia Jur. publ. Germ. pag. 448.

4.) *P. W.* Art. 5. §. 1. & Art. 8. §. 1.

5.) *L. B. de Kreittmayr* Anmerkungen P. V. Cap. 20. §. 13. n. 5. Magis controversam volunt esse quaestionem: utrum Catholicus Episcopus Princeps, Jurisdictionem Ecclesiasticam in suos Cives & Subditos Protestantes exercere queat? Sed juvat solvere hanc obiectiunculam sola distinctione inter Episcopum & Principem; Catholicus Imp. Status enim hic se non gerit ut Episcopum, sed ut Principem ac Dominum territorialem; hinc Jura retundant, eademque sunt, ac Principis Secularis five Catholici five Protestantici. *Authoris* Principia Jur. feud. cit. §. 147.

§. 39.

Jus Reformandi strictius spectatum est Potestas Religionis, cui Dominus Territorii addictus est, inducendi, & aliam sive priorem, quæ hætenus vixit, vel in toto, vel in partibus abrogandi; generatius vero sumptum innuit facultatem, exercitium Religionis una cum annexis ordinandi, dirigendi, judicandi, tolerandi, mutandi, & abolendi. 1.) Ad Religionem ordinandam hoc jus Reformandi Superioritatis territorialis Notam characteristicam esse, nonnulli dubitant; sed his obstat Lex Imperii fundamentalis, quæ cavet, atque prohibet, ne titulo Domini Directi feudalis, aut jurisdictionis, aut Patronatus sibi quisquam isthoc arroget; 2.) In quo ergo subsistat nisi in Dominio territoriali? Et quomodo adagium isthoc noto notius explicari posset: cujus est Regio illius est Religio, id est, Potestas de Religione instituenda, ordinanda, mutanda. multiplicanda, toleranda, abroganda? 3.)

1.) *Authoris Principia Jur. publ. Germ.* §. 475.

2.) *P. W.* Art. 5. §. 29. 30. 39. in specie 42. & 44. Art. 8. §. 1. Art. 13. §. 8.

3.) Quod autem juxta praxin, & observantiam Imp. diversam, Jus Reformandi diversimode exerceatur, ex his evinci nequit, Jus Reformandi Notam characteristicam Superioritatis territorialis haud esse, uti ex §. seq. clarius patebit.

§. 40.

Notæ characteristicæ Superioritatis territorialis sese magis exferunt in jure recipiendi ac tolerandi diversæ Religionis Cives ac Subditos; Cum Lege Imp. fundamentali dispositum esse legatur, quod præter Religiones, Catholicam scilicet, Lutheranicam atque Calvinisticam nulla alia in S. I. R. recipiatur vel toleretur a Domino territoriali; 1.) & quando sancitum, quomodo dissentientes a Religione Dominantis Subditi, qui An. 1624. nullum Religionis exercitium habuerunt, tolerentur, iisque domesticum exercitium concedatur, semper quæstio est de Potestate Domini territorialis. 2.)

1.) P. W. Art. 7. §. 2.

2.) P. W. Art. 5. §. 34. & 35.

§. 41.

Sic & jus emigrandi Dominum territorialem in sæpe dicta Lege Imp. fundamentali semper Antefignanum habet; Verba enim sunt: tam intuitu emigrationis Subditorum a dominante Religione dissentientium necessarie quam voluntarie, qui a Territorii Domino emigrare jussi sunt, item, ut a Territoriorum Dominis in ditionibus habitare deprehendantur. 1.)

1.) P. W. Art. 5. §. 36. & 37.

§. 42.

§. 42.

Quod jus Advocatiæ Ecclesiasticæ inter Notas Superioritatis territorialis characteristics veniat, in Historia Imp, atque Legibus ejus fundamentalibus cæcutientes nequidem negare audent; Imperatorem enim universalem Ecclesiarum Advocatum esse Capitulationes Cæsareæ fat clare docent; 1.) eadem & probant, Dominos territoriales Ecclesiis in Territorio fitis ceu Advocatos præesse, quibus Imperator quidquam præjudicare velle, aut præjudicium ab aliis inferri, non sustinere sponndit. 2.)

1.) JOSEPHI II. noviss. Art. I. §. I.

2.) JOSEPHI II. noviss. Art. I. §. 8.

§. 43.

Jus Advocatiæ Ecclesiasticæ cum duplex fit: protegendum nimirum, atque præcavendum: quod posterius curam politiæ concernit, dubium haud est, quin & hoc, & quidem in amplo ambitu ad Dominum territorialem pertineat, atque Notam Superioritatis territorialis characteristicam constituat; De quo caractere nos hodierna, quæ vivimus tempora, plene edocent, si tantum superficialiter consideremus, quid Domini territoriales intuitu Monasteriorum ordinarunt.

§. 44.

Quamvis Leges Imperii fundamentales nonnisi tres christiani cultus Religiones, imo in sensu juridico tantum duas haberi jubeant, judæi tamen passim jure Protectionis uti ante, ita & post P. W. suscepti gaudent; Receptio isthæc, olim ad solam Imperatoris jurisdictionem pertinebat, cui aurum coronarium solvere tenebantur; 1.) Hoc recipiendorum Hebræorum jus atque Potestas Lege publica Imperator Electoribus communicavit, 2.) & postea pedetentim hæc Judæos suscipiendi facultas Superioritati territoriali accessit; 3.) Huic superveniebant privilegia cæsarea, quibus Imperatores, Nobiles Imperii immediatos non raro donaverunt; 4.) & ex his nata fuit inveterata consuetudo inter nobiles Imperii immediatos, recipiendi judæos, 5.) ita, ut, si antiqua a novis separemus, tunc jus protegendı judæos constituat Notam characteristicam Superioritatis territorialis infallibilem, sed quoad nova non perpetuam, tamen semperintuitu Status Imperii præsumptivam, ita, ut, si in dubio concurreret circa districtum quendam Status Imperii cum nobili quodam litigans, & Status Imperii probaret, judæis in eo districtu protectionem concessisse, hæc concessio efficeret Notam characteristicam Superioritatis territorialis, & ideo certius, quia ipsimet Nobiles Imperii immediati jus recipiendi Judæos solumex jurisdictione Vogtetica prætendunt. 6.)

1.) *L. B. de Senckenberg Select. Jur. & Hist. Tom. 1. pag. 203. seq.*

2.)

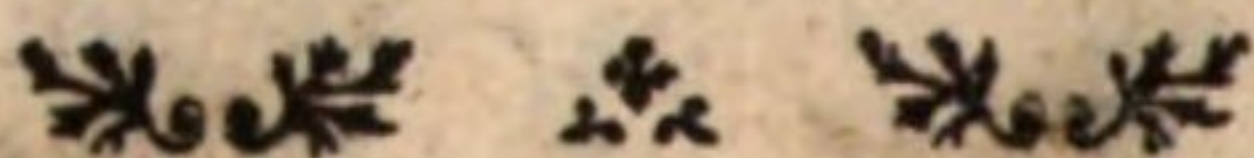

- 2.) *A.B. Tit. 9. §. 2. ibi: nec non Judæos habere possunt.*
- 3.) *Ord. Polit. Francof. de An. 1577. Tit. 20. §. 1. ibi: Sehen, ordnen, und wollen Wir, daß hinfüro Niemand Juden aufzunehmen befuget, oder zuhalten gestattet werden solle, dann denenjenigen, die von Uns und dem heiligen Reich Regalien haben.*
- 4.) *Steinbopffers Württembergische Chronick Part. 3. pag. 124. & 166.*
- 5.) *Ertel Praxis aurea Lib. 2. Cap. 8. ibi: in Franken ist's ein alte Gewohnheit, daß die Annehmung der Judenschaft den Bogten-Herrn gehöret, welches auch in Schwaben etliche aus der Reichs ohngemittelten Ritterschaft von alter Possess also hergebracht haben. Werner Observ. Pract. vocab. Bogten.*
- 6.) *Eyrer de Jure recipiendi Judæos. Kitzel de Reguli habendorum Judæorum. Beck vom Juden Recht. Autoris Principia Jur. publ. Germ. §. 484.*

§. 45.

Sunt quædam jura Superioritatis territorialis præclara, magis dignitati personarum, quam ipsis Territoriis inhærentia, inter quæ jus Residentiarum venit, quod non nisi ad Dominum territorialem spectat, ita, ut Status Imperii in terris suis pro lubitu sibi Residentias suas constituere queant, & quia illis Sanctitas atque immunitas inest, quæ ipsas Residentias proprie efficit, sic & privatorum ædes præsentia Domini territorialis, atque ejus inhabitatione sancte redduntur: 1.) cui accedit Miles Prætorianus, 2.)

Stryck de Sanctitate Residentiarum. *Fritsch* de Palatiis & Domibus Dominicis. Principibus mediatis quidem, & Appanagiatis Residentias quoque nonnulli attribuunt. *Moser* *Deutsches Staats-Recht* Tom. 14. pag. 439. sic & *Jus Can.* de Residentia Canonorum &c. statuit; & Residentes dicuntur Legati quidam perpetui characterē repræsentatio destituti. *Müller* de Residentibus Cap. 2. Sed hæc tantum improprie tales sunt, Appanagiatis enim ab ipsis Dominis Regnantibus hæc habitationes assignantur, & si ab ipsis ædificentur, nil aliud, nisi Palatia privata sunt.

- 2.) Magni Duces bellici sibi quidem corporis sui custodiam prospiciunt; sed alia ex ratione. Quod autem a Superioritate territoriali descendat miles Prætorianus, vel exinde claret, quod, dum Duces Saxonie, Principis Schwarzenburgici Superioritatem territorialem in dubium vocabant, non permiserint huic, ut sibi custodiam ex milite conducto seu præsidium Arnstadii pararet. *Electa Jur. publ.* Tom. 4. pag. 751.

§. 46.

Controvertebatur antehac, utrum a precibus publicis Ecclesiasticis ad Superioritatem territorialem argumentari valeat; Controversia Electorem Moguntinum inter & Erfordenses est notissima: cum post P. W. Elector Moguntinus, ut ipsius in precibus publicis mentio fieret, ab Erfordensibus postularet, qui metuebant, preces publicas argumentum ad Territorii jura præbere; 1.) & fuerunt nonnulli, qui honorem precum publicarum vel juri Reverentiali, vel Superioritati territoriali debere arbitrabantur; Ast parum tuta est hæc sententia, cum etiam in precibus publi-

publicis Principum Appanagiatorum, Patronorum, der Erbverbrüdereten &c. mentio fiat; 2.) hinc alii ex professo argumentum, seu Superioritatis territorialis fundamentum a precibus publicis depromptum infregerunt. 3.) Quodsi vero pro Domino territoriali preces dirigantur, als Landes- Herren, aliter se res habet, atque ex eo argumentum sumi posse facile patet. 4.) Sic & in lite Comes de Fugger contra Ducem Württembergicum ratione Stettensfels & Gruppenbach precibus publicis pro Duce introducendis obnitebatur. 5.)

1.) Böhmer de Jure Precum publicarum Cap. 3. *Ejusdem* Consultationes. Volum. 1. Part. 1 Ref. 19.

2.) Böhmer Diff. cit. Cap. 3. §. 14.

3.) *Author der nachmahligen ernstlichen Behauptung des freyen und unbeschränkten Exercitii des Schleswig-Hollstein-Gottorpischen Juris Armorum, Armandiæ, Fortalitii, Fœderum &c. gegen alle bisherige ohngegründete Schleswig-Hollstein glückstadtische Anmassungen &c.*

4.) Engelbrecht de Servitut. Jur. publ. Sect. 2. Membr. 2. pag. 117.

5.) *Electa Jur. publ.* Part. 5. pag. 20.

§. 47.

Haud fortius Superioritatis territorialis argumentum a lætitia publica, 1.) & a luctu publico deducitur; Patrono enim Ecclesiæ, uti & jurisdictionis Domino Luctus publicus debetur. Ferme similis est

est precum publicarum atque Luctus publici ratio. 2.) Sic Comites de Mansfeld argumento Luctus publici, contra Brandenburg Superioritatem territorialem efficere nequivere; 3.) Administrator Magdeburgensis uxoris decessu anno 1669. in Comitatu Mansfeld campanas pulsari iussit; 4.) Sic & Duces Saxoniae a Principe Schwarzburgensi Luctum publicum prætendebant. 5.) Quodsi vero Luctus territorialis, *Landes Traur* indicetur, atque probari possit, certo certius Luctus publicus præbet argumentum ad Superioritatem territorialem.

- 1.) *Waldschmidt* de Lætitia publica.
- 2.) *Böhmer* de eo, quod justum est circa Luctum publicum.
- 3.) *Schweder* loc. cit. Part. 1. pag. 466.
- 4.) *Ludovici* de eo, quod Justum est circa Campanas Cap. 2.
- 5.) *Electa Jur. publ.* Tom. 4. pag. 753.

§. 48.

Quod Introitus, seu Intrata, ut vocant, jus Superioritati territoriali connexum sit, dubium haud est; quod autem solemnis præcise Intrata Superioritatis territorialis effectus importet, ideo defendi non potest, quia ingressus solemnis interdum ex urbanitate Superioribus ut honos decernitur; 1. Si vero Intrata cum aliis actibus, uti oblatione clavium, præstatione Juramenti homagialis juncta est, tunc jure perfecto a Superioribus exigitur, sicque Notam

chara-

characteristicam Superioritatis territorialis infallibilem constituit. 2.)

1.) *Fritsch* de Jure Intratae Cap. 1. §. 2.

2.) *Fritsch* loc. cit. Cap. 2. §. 2. *Münch* de Superioritate territoriali Conclus. 76. Et, si antiqua, & inter ea introitum Episcoporum Neo-Electorum evolvamus, tunc certo certius introitus indigitabat Superioritatem territorialem. Hinc inde etiam ortæ circa Jus Residentiarum controversiæ desuper noto notiores sunt. *Londorp.* Act. publ. Tom. 7. Lib. 6. Cap. 7. *Schweder* loc. cit. Part. 1. pag. 654. *Fritsch* loc. cit. Mantiss. 3. Quod Jus Residentiæ, & militis Prætoriani, (§. 45.) sic & Jus Precum publicarum, (§. 46.) uti non minus Jus Lætitæ & Luctus publici (§. præced.) cum Jure Introitus originetenus ex Jure Regnantis proprie descendat, & adhuc hodie proveniat, sicque partem Dominii territorialis constituat, in regula non dubitamus. Hinc scripsit *L. B. de Kreittmayr* §. 15. lit. b. aus der vorzüglichsten Distinction welche man dem Regenten und Oberhaupt selbst schuldig ist, fließet das Jus Residentiarum sammt der daran hangenden Reverentia, Immunitate, & Sanctitate loci, die Leibwacht zu Fuß oder Pferd, die öffentlichen Leid- oder Freudens Bezeichnungen über das, was dem Regenten, oder seinem Hause traurig oder fröhliches begegnet, sonderbar das Eintritts-Recht bey solemnem Actibus, oder die Anordnung des Trauer-Geleits, und öffentlichen Gebeths bey Absterben desselben, und mehr anderes. Hinc, si ea Jura juncta fuere exercita, dubium non est, quod sint Nota characteristicæ Superioritatis territorialis, quam tamen seorsim exercita nondum efficiunt, quia, ut demonstravimus, per modum exceptionis unum vel alterum ex his, etiam aliis non Dominis territorialibus competunt, & ab illis exercitum fuisse, ipsa experientia sat clare docet, probatque.

§. 49.

Jus Fluminis, quod ad Dominium territorialem pertineat, ejusque tesseram esse, ex Lege Imperii fundamentali claret; hæc enim expresse Regi-
næ Sueciæ Ducatum Pomeraniæ cum Fluminibus
ceu jus territoriale reliquit. 1.) Jus naufragii non
minus ad Dominum territorialem pertinet, &, quod
in eo mutatum est, in hoc consistit, quod ad æqui-
tatis regulas fuerit reductum, atque moderatum; 2.)
Ex hoc Jure Fluminis, seu cursionibus aquarum jus
tam piscationis, 3.) quam Insularum & alvei dereli-
cti tanquam confectarium ad Dominum territoria-
lem pertinet. 4.)

1.) *P. W. Art. 10. §. 3. ibi*: Hunc Ducatum Pomeraniæ
Rugiæque Principatum una cum ditionibus, locisque an-
nexis, omnibusque & singulis ad ea pertinentibus Ter-
ritoriis - - - Fluminibus - - - Regia Majestas, Regnum-
que Sueciæ ab hac die in perpetuum pro hæreditario
Feudo habeat, possideat, iisque libere utatur, & invio-
labiliter fruatur. *Fritsch Jus fluviaticum. Stippmann Jus*
maritimum. Struv. de Fluminibus, Ziegler de Juribus
Fluminum publicorum.

2.) *Authoris Principia Jur. Germ. antiquissimi, antiqui, me-
dii & hodierni pag. 448.*

3.) *Authoris Principia cit. pag. 436.*

4.) *Griffiander de Insulis. Engau Cuinam Jus Insularum in*
Flumine publico natarum Dominium competat. Cocceii
de jure Alluvionis in Imperio. Engelbrecht de jure Al-
luvionis von Anwurfs- & Gerechtigkeiten. Pagenstecher de
Regali Alluvionum Insularumque in Flumine natarum

jure. *L. B. de Cramer* *Beclarische Nebenstunden* Part. 9. num. 6. pag. 109. Ob das *Jus Alluvionis* zu den Regalien gehöre. *Friesen de jure Riparum*.

§. 50.

Jus Navigationis, quod ex jure *Fluminis* proficit, itidem Notam characteristicam *Superioritatis territorialis* exferit. 1.) Cui *Jus Grutiæ* (*Stoß-Recht*) connexum est; 2.) Hoc *Jus Navigationis* a Domino territoriali pro quocunque libera fervari, eamque impediri nulli concedere debet. 3.) Ex quo sequitur, quod *Jus Grutiæ*, seu ligna struendi atque vehendi in flumine, *Navigationem* non tantum impediens, sed & insuper prædiis ad littora sitis, imo quandoque molendinis damnosum, vel in totum interdicere, vel saltem conditionibus certis circumscribere possit, imo debeat Dominus territorialis.

1.) *Authoris Principia* cit. pag. 445.

2.) *Fritsch de jure Grutiæ*.

3.) *Authoris Principia* cit. pag. 439.

§. 51.

Exercet Dominus territorialis ex eodem *Superioritatis* fundamento *Jus Trajectus* atque *Pontium*, pro qua exstructione, atque usu concesso transvehentes atque euntes, non ut *Vectigal*, sed ut *indemnificationem* aliquid solvere tenentur. 1.)

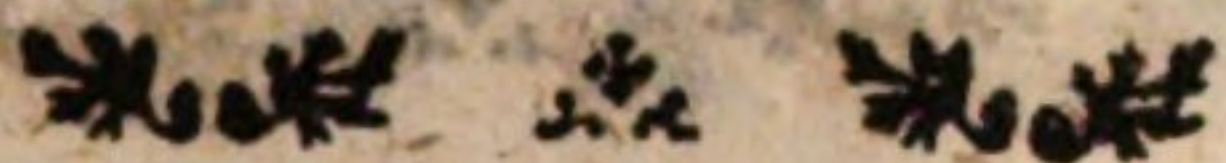
1.) *Authoris Principia* cit. pag. 445. *Engau* de Pontium
Regiorum Jure. *Fritsch* de Jure Pontium.

§. 52.

Ex eodem Superioritatis territorialis jure porro fluit, quod privato absque consensu Domini territorialis molendinum exstruere haud liceat; 1.) & licet, uti in Saxonia, hoc jus nobilibus sit communicatum, tamen manet territoriale, ex quo ipsis est largitum, & præeminens ei semper inhæret, quod in casu necessitatis vel publicæ utilitatis jus hoc Nobilium Superioritati territoriali Saxonica cedere debeat. 2.)

1.) *Authoris Principia* cit. pag. 450. *Stryck* de jure Prohibitionis exstruendi Molendini. *Hertel* de jure Molendinorum pnevmaticorum, vom Recht der Windmühlen. *Waldschmid* de Molendinis Bannariis. *Reinhard* de eo, quod circa Molendinorum exstructionem atque Bannum, imprimis in terris Electoralibus Brunswico-Luneburgicis justum est. *Hering* de jure Molendinorum. Per continent & huc etiam alia Fisci territorialis Regalia, jus scilicet Pharmacopoliorum, Cauponarum publicarum, Typographiarum, & suo modo jus Thesauri, & alia. *Scheid* de Cauponarum Origine & jure, & Magistratus in iis ordinandis cura. *Ejusdem* de jure erigendi Cauponas, & hospitia publica, in specie in terris Brunswico-Luneburgicis. *Authoris Princ.* cit. pag. 90. *Heinlein* de regali jure erigendi Typographias. *Spec. Saxon. Lib. 1. Art. 35.* ibi: Alle Schätze unter der Erden vergraben, tiefer, dann ein Pflug gehet, gehöret dem König (Fürsten) *Harprecht* de jure Principis circa artes

Subditorum singulares & arcanas. *Hoffmann* de jure circa Bombyces, moros & sericum.

2.) *Schneider* de Dominio eminente. *Horn* de Dominio supereminente. *Crusius* de præeminenti Dominio Principis & Reipublicæ in Subditos, eorum bona, & jus quæsitum. *Friesen* de jure Principis circa bona Subditorum. *Pestel* de Limitibus Imperii eminentis.

§. 53.

Metalli fodinas, Harcinas antiquitus ad Dominium seu jus Imperatoris Regale pertinuisse, ejusque fiscum insigniter locupletasse, Imperii Historia, magnaue Documentorum copia docet atque probat. 1.) Probat insuper, Status Imperii varia concessione ab Imperatoribus illud vel per investituram, vel oppignorationes, vel donationes, vel possessionem immemoriamalem inter fines terræ acquisivisse. 2.) Constat & ex Lege Imperii fundamentali, quod Jus Fodinarum cum emolumentis in terris, & pertinentiis, ceu Jus singulare Electoribus tributum fuerit. 3.) Sed hodie hoc jus Status Imperii vi Superioritatis territorialis sibi vindicant, possident, atque exercent; 4.) id quod eadem serie, atque Historia de Salinis dicendum, quæ æque inter Imperatoris Regalia originarie veniebant, & dein prædictis titulis ad Status Imperii plerumque per modum privilegii transibant, usque dum pedetentim, uti diximus, hodie a Superioritate territoriali descendit, sicque Dominos Territoriorum beat; quorsum referimus fossilia varii generis Lapides, Alaun, nitrum, Vitriol, Schwefel,

Leim, Ton, Stein, Kohlen, Sal fossile, 5.) quæ fodinæ præcipue ex ultimo A. B. citato verbo *possideri*, uti etiam ex libera Superioritate territoriali, quod sub certis conditionibus, etiam privatis in usum relinqui queat, imo non infrequenter communicatur, cum aliis ipsa sic experientia docente recte inferimus; quia autem talia Superioritatis vindices iis objiciunt, qui ex fodinarum capite, veluti Comites Waldeccenses pro libertate pugnant, & varia quoque praxis est aliorum proventuum e visceribus terræ haustorum, 6.) hinc bene agunt Domini territoriales, si curent, ut fodinarum Jus litteris Investituræ inferatur, sicque nemo Notam isthanc characteristicam Superioritatis territorialis impugnare audebit.

1.) Goldast Constit. Imp. pag. 363. Schaten Lib. 9. ad An. 1189. Schilter Instit. jur. pub. Tom. 1. Lib. 2. Tit. 1. §. 9. Schaten Annal. Paderbonens. Lib. 8. pag. 786. Hundius Metrop. Salisb. pag. 144. & Tom. 3. pag. 247. Tom. 2. pag. 122. Maibom, Tom. 2. pag. 377. Freberus Orig. Palatin. Lib. 2. Cap. 17. Müller Reichs-Tagß Theatrum unter Kayser Friederich. Part. 1. pag. 441. Fabricius Annal. Urbis Misn. ad An. 1332. Limnaus Addit. Tom. 1. pag. 834. Reusch Orig. Metall. Fod. in Germ. Maibom de Metall. Fod. Harcinarum Origine. Honnemann In den Alterthümern des Harzes. Pfeffinger ad Vitruv. Tom. 3. pag. 1462.

2.) Docet hoc adhuc Caroli V. Imp. privilegium per Ferdinandum I. An. 1523. Abbatix S. Maximini expeditum apud Zylesum in defensione Abbatix S. Maximini part. 3. pag. 118. quo dicitur, etiam dicto Abbati & Successoribus suis usum & culturam mineralium concedentes,

tes, & ut omnibus Juribus in Fundis & Possessionibus ipsorum uti & frui possit, quemadmodum illa hactenus possederunt, nostris tamen & Imperii Sacris, Superioritate, & Juribus semper salvis. *Hertius* de Superioritate territ. §: 47. *Lüuig* Spicil. Sec. Tom. 1. pag. 293.

- 3.) *A. B.* Cap. 9. §. 1. ibi: Statuimus, ac de certa Scientia declaramus, quod Successores Bohemiæ Reges, nec non universi & singuli Principes Electores, Ecclesiastici & Seculares, qui perpetuo fuerint, universas auri & argenti fodinas atque mineras Stanni, Cupri, Ferri, plumbi, & alterius cujuscunque generis Metallum, ac etiam Salis, tam inventas, quam inveniendas impofterum, quibuscunque temporibus, in Regno prædicto aut terris & pertinentiis eidem Regno subjectis, nec non supradicti Principes in Principatibus, terris, Dominiis & pertinentiis suis tenere jure possint, & legitime possidere, cum omnibus Juribus, nullo prorsus excepto, prout possunt, seu consueverunt, talia possideri.
- 4.) *Authoris* Principia cit. pag. 480.
- 5.) *Pl. Rev. D. Barthel* Opusc. Tom. 1. Opusc. 7. pag. 499. de Jure fodiendi metalla. *Eisenhard* de juribus metalli fod. *Lyncker* de juribus minerarum. *Engelbrecht* de jure Salinarum. *Jung* de jure Salinarum tum veteri tum hodierno. *Gæckel* de Regali fodiendi nitrum. *Busch* de Regali jure Salinarum. *Dornfeld* de jure circa Tithantraces. *Hoffmann* Florum Sparso in jus marmoris Regale.
- 6.) Uti monet *Moser* Grund = Riß der heutigen Staats = Verfassung des teutschen Reichs Lib. 4. Cap. 20. §. 39.

§. 54.

Similis indolis sunt antiqua forſta, atque Regiæ, quæ Sylvæ bannitæ atque inforeſtata dictæ. Si magnos Duces excipias, ſolius Imperatoris erant, 1.) in quibus venationes atque lignationes erant interdictæ; Hæ iisdem periodis (§. præced.) hodie penes Dominos territoriales ſunt, ita, ut regulariter illis foreſtalis Jurisdictio ſuperior competat, quæ proprie duas partes ſingulares, atque inſimul præcipuas, foreſtum ſcilicet, 2.) atque bannum ferinum (§. ſeq.) complectitur, non raro ſeparandas, imo ſæpius ſeparatas.

1.) *Buri* behauptete Vorrechte der alten Königlichen Bann-Forſte.

2.) *Spitz* de jurisdictione foreſtali. *Reinhard* de jure foreſtali Germanorum. *Beck* de jurisdictione foreſtali, von der forſtlichen Obrigkeit, Forſtgerechtigkeit, und Wildbann. *Fritſch* Opusc. Tom. 2. Part. 3. num. 10. pag. 161. ibi: de jure boſcandi, ſeu lignandi von der Holzgerechtigkeit.

§. 55.

Alterum Jurisdictionis foreſtalis membrum conſtituit bannum ferinum; 1.) quod eſt Jus intra & extra Sylvam venandi, Sylvam ferarum capiendarum aut conſervandarum cauſa circumdandi. 2.) Hujus banni ferini complexus præſumptio ſemper militat contra pro Domino territoriali, qui & varias ve-

natio-

nationum Leges promulgat ; 3.) & hinc habet se per modum exceptionis probandæ, si hinc inde jus venandi a Jurisdictione separatum, aut tertio bannum ferinum in alieno sit proprium. 4.) Hinc non negamus, quod Jus venandi non solum Nobilibus, sed etiam privatis, Urbibus, communitatibus variis titulis competere queat ; 5.) sicque a jure venandi a banno ferino distincto argumentum ad Superioritatem territorialem non est petendum. Recte autem ducitur, si quis possideat complexum Banni ferini ; Sic Rex Daniæ a tali Jure venandi ad Superioritatem territorialem deducebat argumentum ratione quorundam Vicorum contranitentibus Lubecensibus ; Respublica Helvetica contra Principem Episcopum Constantiensem ; 7.) tali enim consideratione tam jus Foresti, quam Jus Banni ferini in complexu scilicet ; per omnem Germaniam Regalibus adnumeratur, sicque tesseram, seu Notam characteristicam Superioritatis territorialis constituit, 8.) quidquid alii obmoveant. 9.)

1.) *Schütz* de Banno ferino. *Schröder* de Banno ferino ejusdemque jure.

2.) *Crell* de jure Vivariorum von Thier- Gärten. Idem de jure Hagarum & Vivariorum apud Germanos.

3.) Uti in quocunque Territorio reperire est.

4.) *Bœnhæffer* de jure venandi per modum Servitutis jur. pub. in Territ. alieno.

5.) *Authoris* Princ. cit. pag. 417. seq. *Löffler* de jure venandi ex generali Investitura in Subfeudum valide concessio, sed defectu infeudantis extincto. *Thomasius* An jus venandi tempore alias consueto contra æqualem præscribere possit Subditus.

6.)

- 6.) *Schweder* Theatrum Prætenf, Part. 1. pag. 258.
- 7.) *Lünig* Gerechtsame Europäischer Potenzen Part. 2. pag. 788.
- 8.) *Ludwig* de venatu, ejusque Regali. L. B. de Ickstatt de Possess. vel quasi Regal. in specie Regalis venandi juris Subditorum, Landsassiorum adversus Territorii Dominum parum aut nil revelante. L. B. de Cramer Vind. Regal. juris venandi.
- 9.) *Bilderbeck* Deduction gegen die vermeintliche Regalität der Jagd. *Riccus* von der Jagd = Gerechtigkeit in Deutschland.

§. 56

Homagium semper ad fidem obligat, non tamen semper ad obsequium & subjectionem; 1.) præstatur enim juramentum clientelare ratione protectionis & Juris Advocatiæ, præstantur & homagia tutelæ, constituti Dotalitii, Vasallagii, Officii, Civium; Sed hæc omnia non involvunt Superioritatem territorialem. 2.) Si autem præstetur homagium Domino territoriali, qua Landesherrn, dubium haud est, quin involvat Notam characteristicam Superioritatis territorialis, five dein homagium illud personale, five reale sit, 3.) imo etiam eventuale hac in sphaera præstitum denotat Superioritatis territorialis characterem, uti evidentissime probatur Lege Imp. fundamentali 4.) non tantum, sed & ipsa Imp. Observantia; 5.) Sic enim denotat subjectionem, quo in casu Dominus territorialis etiam non peti-

homagio refractarios, & iusta scilicet subjectionem & obsequium denegantes armis coercere potest. 6.)

1.) *Maul* de Homagio.

2.) *Eyben* Electa Feud. Cap. 11. §. 13. *Authoris Principia* Jur. feud. §. *Authoris Princ.* Jurisprud. Rom. Germ. Lib. 1. Tit. §. pag. *Spor* de Natalibus Vasallagii & Subjectionis in Territoriis S. R. Imp. *Berger* de Nexu Jurisjurandi, quo fidelitas & Subjectio continetur. *Fabri Staats- Ranzley* Tom. 3. 4. 6. 7. 9. & 44. & Tom. 67. 68. *Böhmer* Volum. 1. Consult. Part. 2. pag. 177. *Schweder* Theatrum prætenf. Part. 1. pag. 146. 298. Part. 2. pag. 121, *Lyncker* de Religione Obsequii. §. 24. *Lünig Grundveste Europäischer Potenzen* Gerechtsame Part. 1. pag. 804.

3.) *Wernher* in select. Observat. forens. Part. 3. Observ. 151. num. 281. *Schilter* de Landsassiatu Part. 8. *Hertius* de Subjectione Territ. §. 14. *Electa Jur. publ.* Tom. 3. pag. 716. & Tom. 4. pag. 765. seq.

4.) *P. W.* Art. 11. §. 7. ibi: Interea autem teneatur Capitulum una cum Ordinibus & Subditis dicti Archiepiscopatus (Magdeburgensis) statim conclusa pace prædicto Domino Electori & toti Domui Electorali (Brandenburgicæ) pro se, atque omnibus in ea Successoribus & Hæredibus, atque Agnatis masculis se Sacramento Fidelitatis & Subjectionis in eventum obstringere.

5.) Sic in Saxonia ob spem succedendi etiam Subditi Hassio-Landgraviis ratione Confraternitatis in eventum præstant Homagium. *Engelbrecht* de Servitut. Jur. pub. Sect. 2. Membr. 2. §. 8. & in terra Hannoverana Regimen capeffenti simul, ac ejus Successori Homagium præstatur. *Chladen* de Juramento Subjectionis, speciatimque in eventum præstari solito.

6.) *Stryck* de Juramenti obsequii remissione. *Straus* de Obligatione Subditorum erga Principem. *Roth* de Potestate Domini Territorii & relativa Subditorum Obligatione. *Kestner* de Potestate Principis in Subditos. *Waldschmid* de Jure Imperantium in rusticos refractarios, Homagium imprimis denegantes. *Recess. Imp.* de Anno 1526. §. 19. de quo Homagio clare docet *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 35. lit. a. Gehorsam und Treue sind die zwey haupt- und wesentliche Stücke der Pflicht, und Obli- genheit eines Unterthans gegen sein Oberhaupt, alle Unterthanen sind darinn gleich, und die Endes-Formul, welche bey der Huldigung abgelegt zuwerden pfleget, lautet ebenfalls hierauf §. 37. lit. d. ibi: die Geburt macht auch alle Unterthans Kinder zu Unterthanen; durch die Huldigung wird die Unterthänigkeit nicht so viel er- langt, als bestättiget, und erprobet; Non enim ideo Sub- ditus est, quia jurat, sed jurat, quia Subditus est.

§. 57.

Potestas Legum ferendarum, quæ in Territoriis suis, Imperii Statibus competit, atque exercetur, non solum juxta naturam ac indolem Superioritatis ter- ritorialis, sed & in ulu diuturno, atque ipsis Legi- bus Imp. fundamentalibus est stabilita. 1.) Leges enim Imp. fundamentales ipfismet summis Imp. Tri- bunalibus præcipiunt, ut in judicando Leges pro- vinciales pro norma habeant. 2.) Dominis territo- rialibus insuper liberum est, jus commune in Sub- sidium receptum, vel in totum, vel quoad partem, atque Leges Imp. Statum publicum haud concer- nentes, sed privata negotia decidentes mutare, 3.) licet clausulæ derogatoriæ occurrant. 4.) Cum le- gisla-

gislatoria isthac Potestate con- vel potius ei innixum
est jus dispensandi, aggratiandi, 5.) atque Civibus
ac Subditis varia privilegia largiendi, 6.) quo & per-
tinet Jus legitimandi cum effectu succedendi in allo-
dialibus, & hinc inde etiam in feudalibus, 7.) veniam
ætatis, 8.) & moratoria concedendi, 9.) alyla consti-
tuendi, 10.) famam restituendi, 11.) & plura alia. 12.)

- 1.) *Ordinat Cameral.* Part. 1. Tit. 13. 17. *Ordinat. Polit.*
1577. Tit. 20. §. 7. *Reichs Hofraths Ordnung* Tit. 1.
- 2.) *Recess. Imp. noviss.* §. 105.
- 3.) *Thomasius* de Potest. legislatoria Statuum Imp. contra
Jus commune. *Becht* de Legibus ad Statum cujusque
Reipubl. prudenter applicandis, & de Jure recedendi
a Constitutionibus Imp. Statibus competente. *Mayer* de
Jure Status Imp. legislativo. *Leyser* de Principum Ro-
manorum absoluta Potestate Leges ferendi.
- 4.) Quales *Recessui Imp.* de An. 1551. §. 71. & An. 1654.
§. 6. leguntur adjectæ.
- 5.) *Engau* von Verjährung der Lasten §.
- 6.) *Schell* de Potestate Statuum Imp. circa privilegia. *Tro-
panegger* de Potestate Electorum, & Principum Imp. cir-
ca Jus Nobilitatis Subditis suis conferendi.
- 7.) *Ziegler* de Restitutione Natalium, seu Legitimationis
Liberorum illegitimorum. *Griebner* de Jure legitimandi
Principibus Imp. competente. *Eyrer* de Rescripto Legi-
timationis Principis plenissimum effectum tribuente,
legitimi licet liberi existant.
- 8.) *Müller ab Ebrenbach* Etologia Ordinum Imperialium, seu
de Principum & aliorum Statuum Imp. Jure conceden-
di veniam ætatis. *Cramer* de Jure Principis veniam æta-
tatis concedente.

9.) *Schröder* de Quinquennialibus. *Roman* de Privilegiis moratoriis. *Straus* de Induciis moratoriis. *Böhmer* de Litteris respirationis.

10.) *Anthoris* Princ. Jur. publ. Germ. §. 400. & 486.

11.) *Griebner* de Jure Principum restituendi famam.

12.) *Anthoris* Principia modo cit. §. 338. 339. 343. 380. & 486. *Trier* de Abolitione Criminum. *Lauterbach*. *Thomasius*. *Fels* de Jure aggratiandi.

§. 58.

Jus constituendi officia vel munera publica, manifestum Superioritatis territorialis jus est; & in eo omnes Domini territoriales conveniunt, quod varii generis officia constituent; Dominis territorialibus enim Provincias gubernantibus opus est coadjutoribus, sicque Regimen suum in variis Dicasteriis, aut Collegiis, & Judiciis, ut vocant, formatis adornandi, & quidem per Consiliarios, Magistratus, Officiales tam civiles, quam etiam militares, 1.) quibus una cum Officio pro varietate varios quoque conferunt Titulos, Dignitates, ac Præcedentiam. 2.) Jus vero constituendi Officia aulica hæreditaria, non amplius pro effectum Superioritatis territorialis habent, sed prærogativæ antiquorum Imperii Principum adscribunt, 3.) licet in antiquo ævo exempla haud desint, quod Comites Imperii regnantes suos habuerint Officiales hæreditarios. 4.)

1.) *Ludolff*. *Observ. forens.* Part. 1. n. 99. pag. 244. ibi *Observ. de Distinctione variorum in Regionibus Germaniæ judiciorum.* *Ha precht* de *Curiis Superioribus in Germania.* *Buder* de *Origine judiciorum Aulicorum der Hofgerichte.* *Struv.* de *Cancellario Principis.* *Estor* de *Jure Ordinum Imp. adornandi honoribus militaribus.* *Neumann* de *Jure Personarum illustrium, eorumque Ministris.* *Stryck* de *foro Ministrorum Principis.* *Hackemann* de *Jure Principis circa vocationem litterati.* *Manzel* de *Coactione ad munera & officia publica.* In eo tamen docente experientia discrepant quoad modum Domini territoriales, quod potentiores plura Dicasteria atque collegia formant, minus potentes econtra Regimen in uno Collegio collocant, aut per unum Cancellarium, aut Cancellariæ Directorem, aut Consiliarium omnia experiri ordinant; qui modus habendi quoad ipsam Superioritatem territorialem nil alterat, neque etiam hoc, quod & Consiliariis suis stipati sint ii, qui a Superioritate territoriali longe absunt, & Civitas municipalis varie ordinet Officia; sed hæc omnia Superioritati territoriali subsunt. Consiliariis vero Domini territorialis, & Officialibus per injuriam remotis aditum ad Summa Imperii Tribunalia omnino patere, satis testatum est. *Moser* de *Jure Statuum Imp. circa suos Consiliarios.* *Böhmer* de *Jure Principis circa dimissionem Ministrorum.* *de Münchhausen* de *jure Ministrorum exigendi dimissionem a Principe.*

3.) *Cocceii* de *Potestate Statuum Imp. circa Dignitates.*

3.) *Mosers Hof- Recht.* Tom. 2. pag. 131.

4.) *Moser* cit. pag. 149. *Buder* de *Feudis Officialium hæreditariorum, Procerum ac Provinciarum Germaniæ.* *Besold* de *Præcedentia & jure der Erb- und Hof- Aemter.* *Cramer* de *Jure Principum ac Procerum Germaniæ, Officia aulica a Vasallis nobilibus exigendi.*

§. 59.

Status Imperii plurimi ab Imperatore & Imperio, superiori inferiorique jurisdictione sunt investiti; &, qui ea haud investiti sunt, eam vi Superioritatis territorialis in suos Subditos in Territorio suo degentes, uti & bona, si specialis exemptio personarum & bonorum non obstat, tam in criminalibus absque recurſu aut provocatione ad summa Imperii judicia, excepta processu nullitate, in civilibus vero salva appellatione ad aeternata Imp. tribunalia exercent, si Dominus territorialis privilegio de non appellando haud sit donatus, aut alias in appellationis requisitis defectus non reperiatur. Ex hoc Jurisdictionis Regali sequitur jus de non evocando in A. B. solis quidem Electoribus, ex post vero omnibus Dominis territorialibus largitum, vi cujus Subditi ita subsunt Jurisdictioni Domini territorialis, ut penes illos non sit, quocunque modo jurisdictionem prorogare; i.) hinc & sine praescitu ac consensu Subditus nec ad supremum Imp. Archi-Dicasterium avocari, nec remissio fugitivi facinorosi ad locum delicti jure praetendi potest. Ex hoc Superioritatis territorialis Jure porro inferimus, quod nullus jurisdictionis actus, inscio ac invito Domino territoriali in alieno Territorio, absque ejus violatione exerceri possit; hinc & fugitivus delinquens ibi degens propria auctoritate seponi non debet deducitur enim exinde requisitio remissionis facinorosorum, eorumque transportatio per alienum Territorium, &

ipsum

ipsum jus persequendi, nonnisi in recenti delicto atque fracta pace licere, 2.) quia jus de non evocando juris communis factum est. In hac Superioritate territoriali itaque, & non in Jurisdictione Romana, ex principiis juris publ. Germanici fundant se fora, Domicilii videlicet, rei sitæ, contractus, delicti commissi, & deprehensionis. Cui adnotandum, quod hoc Regale tam quoad Jurisdictionem criminalem, quam civilem a solo ejus exercitio, quod etiam mediatis vix non in omnibus Germaniæ Territoriis ex privilegio, vel aliis titulis competit tam circa recursum, & Jus ultimæ cognitionis sequenti modo distingui debeat: quod Jurisdictio tam superior, quam inferior ob multitudinem casuum non facile ab ipso Regnante, sed ab ejus Dicasteriis, ac Officialibus atque civibus partim modo mere administratorio, partim nomine proprio exerceri soleat, Regnans autem nihilominus semper tamen fons omnis jurisdictionis maneat, & hoc Regale semper appareat partim in subordinatione Judicum, partim in reservatis, qua limitatione illis Jurisdictio tantum suo modo est concessa, præcipue autem in jure recipiendi appellationes, Supplicationes, vel Revisiones, 3.) & in recurso ad Principem tam in causis civilibus, quam criminalibus in plenitudine Potestatis, quando Dominus territorialis juxta utilitatis vel necessitatis publicæ exigentiam causam decidit, quæ decisio *Macht Spruch* vocatur; in Jure Archivi, (§. seq.) in Jure adgratiandi, quod Jurisdictioni altæ regulariter non est adnexum, sed regula est, vi cujus pœna mortis, vel alia corporis affli-

ctiva, aut pecuniaria vel in toto, vel pro parte remittitur; in salvo conductu, jure concedendi moratoria, 4.) quæ omnia ut partes Superioritatis territorialis jam stitimus. (§. 57.)

1.) *L. B. de Cramer* de Jurisdictione prorogata. *Kemmerich* de Prorogatione jurisdictionis. *Rec. Imp. de An.* 1512, Tit. 13. §. 14. *Kemmerich* de jure de non evocando Electorum, Principum & Statuum Imp. aliorumque immediatorum. *Berger* de privilegio de non evocando Austriaco. *Chladenius* Programma de abusu Bullæ Brabanticæ ad illustr. Pac. Westph. Art. 19. §. 1. *Capitul. JOSEPHI II. noviss.* Art. 18. §. 1. & 2.

2.) *Mylius* de Remissione facinorosorum & transportatione per Territorium alienum. *Ziegler* de Remissione delinquentis ad forum delicti, *Gärtner* de eo, quod justum est circa exhibitionem reorum, jure imprimis Lusatiæ superioris. *Eckold* de Litteris incarcerationis patentibus, sive arrestatoriis von Sted- Briefen. *Zwirlein* de Litteris requisitorialibus ex usu Romanorum antiquiori & recentiori. *Idem* de Litteris requisitorialibus ex usu Germanorum antiquiori & recentiori. *Müller* de Jure facinorosos sequela præfectoria persequendi. *Mögling* de Circularibus Edictis contra personas balantes in specie Zyngaros Jauner, und Spisbuben. *Rec. Imp. de An.* 1559. §. 22. seq.

3.) *Slevogt* de Jure recipiendi provocaciones ex Superioritate territoriali oriundo. *Böhmer* de Provocationibus Juris Germanici. Si interdum evenit, ut Subditi posthabito privilegio primæ instantiæ in summis Imp. Tribunalibus conveniantur, fit hoc vel ex connexitate causæ, vel alia ex ratione, vel contra processus ordinem per saltum, quæ Superioritati territoriali haud præjudi-

cant.

cat. *Hertling* de causis, ubi mediatas in prima Instan-
tia coram summis Imp. Tribunalibus conveniri potest.

4.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 9. & 89. Hac distinctio-
ne licet in uno eodemque loco, varia Jurisdictionis ge-
nera, ut in Franconia, reperiuntur, facile intelligitur,
quinam sit Dominus territorialis. *Coccei* Diss. de Con-
cursu plurium Jurisdictionum in eodem loco. *Consultiss.*
D. Sündermahler de insigni Superioritatis territorialis, &
Juris Vogtetici differentia. *Hildebrand* de Jurisdictione
universa. *Heinneccius* de Jurisdic. patrim. *Linck* de
Vogteja. *Wild* de justis Jurisdic. vogtet. attributis.
Ertel Praxis aurea. *Beck* de Jurisdic. centenali & vog-
tetica.

§. 60.

Verum quidem est, quod hodie Cancellariæ, &
Archivi vocabulum sit frequentissimum; quicumque
enim vel saltem particulam Jurisdictionis exercere
habet, sibi statim Archivum, atque Cancellariam ad-
scribit, sicque hæc verba valent sicuti nummi, olim
vero non sic; 1.) hinc & adhuc hodie ex Superiori-
tate territoriali Jus Archivi, cancellariæ Statibus Imp.
competit; uti nonnulli ex professo deduxere; & hoc
Jus in eo tenet, quod charta & documenta exinde
producta etiam in causa propria probent. 2.) Quomo-
do autem Archivum sit adornandum, aut in melio-
rem ordinem redigendum, alio loco stitimus. 3.)

1.) *Böhmer Consult.* Vol. 1. Part. 2. pag. 175. *Speidel* in
Spec. voc. Ranzley.

2.) *Fritsch* de jure Archivi & Cancellariæ. *de Berger* de judiciariis Cancellariarum prærogativis. *Rudolph* de Archivorum publicorum origine, usu, & auctoritate. *Engelbrecht* de jure Archivorum. *Bechmann* de Actorum publicorum auctoritate. *Waldschmid* de Probatione per Diplomataria. *Wencker* Apparatus & Instructus Archivorum. *Ejusdem* Collecta Archivi & Cancellariæ Jura.

3.) *Authoris* Anweisungen Grundätze zur Juristischen Gerichts- und außer gerichtlichen Praxin Part. I. S. 108. pag. 98. seq.

§. 61.

Quod ad res Statuum Imp. politicas attinet, Summam earum (quis enim tam immensum opus Diss. Academica comprehendet?) meditationi nostræ unica hac propositione subjiciemus: Salus Civium & Subditorum suprema Lex esto Domino territoriali. Decus igitur & opes Reipublicæ summo Studio augendas curare debet, civitatem commerciorum libertate, Collegiorum & fabricarum artificum copia, egregiis politiæ Legibus, vitæ præsidiorum affluentia florere jubeat, 1.) non tantum particulares, sed & universales, seu provinciales visitationes instituat, 2.) pondus, mensuram, victum, ac potum, remque vestitiariam, causas tutelares atque nuptiarum, susceptionis infantum e sacro fonte determinet, 3.) atque varia ex cura politiæ, quæ oriuntur, jura cum Superioritate territoriali connexa plenissime exerceat, 4.) in quibus exercendis nullum Dominum territorialem impediri permittere velle, Augustissimus spopondit. 5.)

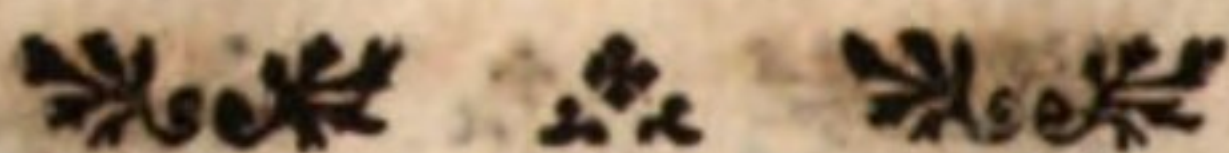

- 1.) *Policey Ordnung* de An. 1577. Tit. 15. *Recess. Imp.* de An. 1564. §. 106. & 107. *Strauch* de Jure Collegiorum Opificum. *Dittmar* de Collegiis Opificum, apud Germanos emendandis. *Struv.* Systema jurispru. Opificiariae. *Hiller* de Abusibus, qui in Germania nostra vigent in Collegiis Opificum, deque medelis contra eosdem adhibendis. *Heinneccius* de jure Principum circa commerciorum libertatem tuendam. *Eyrer* S. R. I. Princeps, Politiam circa Commercium & studia Civium suorum rite adornans, *Fritsch* de Collegiis Opificum, *Idem* de regali nundinarum jure.
- 2.) *Fritsch* de Visitationibus Provinc. *Hildebrand* de Visitatione finium provinc. & public.
- 3.) *Struv.* de eo, quod justum est circa vestitum Civium, *Tillemann* dictus *Schenck* de Legibus sumptuariis.
4. *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 17. & 95.
- 5.) *Capit. JOSEPHI II. noviss.* Art. 1. §. 8. & Art. 7. §. 4.

§. 62.

Sicuti res monetaria, sic & viæ publicæ ad curam Politiae pertinent; hinc cursus publicus, sive posta non aliis, quam Territorii Dominis committendus est, quoniam ad eum, qui ad Reipublicæ gubernacula sedet, viarum publicarum cura pertinet, quod jus & Dominis territorialibus usu diuturno firmatum est; nam præter Postam Imperialem erecta quoque est Austriaca; per consequens territorialis; quod Exemplum Au. 1650. secutus est Elector Brandenburgicus, alios Imperii Status, veluti Electorem Saxonicum, Ducem Brunswicensem, Landgravios Hassiæ in suam partem

trahens. Collisio exinde Taxios inter & altesatos Imp. Status fuit orta, qui posteriores sese in Domino territoriali fundarunt, & objecerunt, non dari Statum in Statu. In Capitul. Caroli VI. uti & subsequentibus non minus, ac novissima statutum desuper esse legimus, quod Imperialis Posta tamdiu maneat, usque dum ab Imperio aliud statuatur. Ex quo claret, quod hac in re ex titulo, uti possidetis, vigeat divisio in Postam Imperialem & territorialem, & quod hoc jus Postarum, sicuti olim cursus, inter quæ tantummodo differentia quoad modum se habendi intercedit, Domino territoriali ex capite Superioritatis territorialis impofterum competere debeat, ipseque recte ut Regale exerceat. i.)

i.) *Authoris Princ. Jur. publ. Germ. §. 378.*

§. 63.

Ex securitate a Domino territoriali omnibus in Territorio degentibus, atque meantibus præstanda, sequitur Jus conducendi tanquam Nota characteristica Superioritatis territorialis, quod omnibus, qui illud petunt, per Territorium concedere debet, i.) & quidem vel per litteras (ein schriftlich Geleit), vel si necessitas ita postulet, per milites, durch Geleits-Neuter, quod vocatur persöhnlich Geleit; & hæc est perpetua Superioritatis territorialis Nota, licet interdum etiam in Territorio alieno quibusdam competat, cum hi alii non sunt, quam Domini territoriales

riales, quibus competit jus militum, 2.) qui hujus Notæ sunt capaces, atque tale Regale ut particulam Superioritatis territorialis, per modum servitutis in alieno exercent non raro cum suis militibus.

1.) *L. B. de Kreittmayr* loc. cit. §. 12. lit. d.

2.) *Juxta P.W. Art. 8. §. 2. gaudeant.*

§. 64.

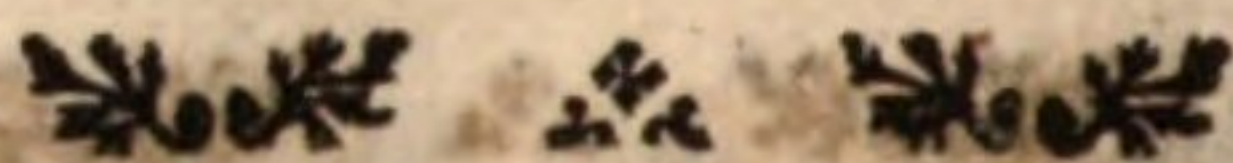
Jus Vestigialium, quod ad Dominos territoriales ut Nota characteristica Superioritatis territorialis pertineat, licet hoc varii Status Imperii vario titulo, privilegii scilicet, oppignorationis, Territorii, & sic porro acquisiverunt, tam ex Investituris, quam ex Legibus Imp. fundamentalibus sat clare constat; id quod nuperrime stitimus, 1.) & arridente forsan proxima occasione luculentius ex professo deducendum restat.

1.) *Authoris* Diss. de Jure Telonii Statuum Imp. tam in genere quam in specie von den Reichständischen Zoll und Mauth Regal sowohl ins gemein, als ins besondere. Cui solum addimus *P.W. Art. 10. §. 3.*

§. 65.

Contendunt nonnulli, atque conantur, quod ex jure convocandi, habendique Conventus provinciales, signum Superioritatis territorialis certum deduci haud posse; cum alii sponte sua comitia provincia-

lia adeant, alii ex moribus, pactisque antiquis, alii ob Advocatiæ nexum; sed facile concedimus, si hi tituli singulares ab asserente probari queant, Notam Superioritatis territorialis characteristicam non constituere, secus vero utique hoc Jus convocandi, habendique Conventus provinciales eam efficit; sicut enim Imperator Comitia Imp. universalis aut particularia, sic Dominus territorialis indicit Conventus provinciales, & sicut prioribus in Collegiis proponitur, deliberatur, deceditur, decifum in Recellum redigitur, atque Executioni demandatur, ita etiam idem pertractandi, procedendi, atque negotium provinciale finiendi, observatur modus, & ipsæ quoque concessæ Steuræ in cassa provinciali asservantur, de quibus Imperator Statibus provincialibus liberam dispositionem haud esse permiffurum spopondit, & ut negotium territoriale repetitis verbis declarat. 1.)

1.) Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 15 §. 3.

§. 66.

Dominus territorialis ad ornandum & sustentandum Regimen, atque defendendam ditionem, hincque ad extruenda propugnacula, a Civibus suis & Subditis recte exigit tributa, seu Steuras, 1.) a quo onere communi Augustissimus se nullum esse exempturum affecuravit; 2.) hinc dubitare non licet, & Jus tributorum Superioritatis territorialis Notam

cha-

characteristicam esse; cum hoc jus armorum, Jurisdictio, cura Politiae magno nexu concurrant. 3.

1.) *Recess. Imp. de An. 1654. §. 180. Strubens-Nebenstunden Part. 4. n. 30. pag. 458. ibi Erläuterung des Reichs-Abschieds de An. 1654. §. 180. Mosers Nebenstunden Part. 5. n. 22. pag. 727. Geschichte des §. 180. Reichs-Abschieds vom Jahr 1654.*

2.) *Capitul. JOSEPHI II. noviss. Art. 15. §. 2 — 5.*

3.) Census vero emigrationis, seu, ut vocant Jus detractus, Gabella, quam Cives & Subditi emigrantes ex suis Facultatibus, seu ex hæreditate præstare debent, & Nachschuß, Abschuß, Beglasung, Nachsteuer appellatur, si Jus Retorsionis excipiamus, non in Jure territoriali, sed in Observantia se fundat, cum etiam urbes municipales, uti & nobiles illud exerceant. Cocceii de Censu emigrationis. Rhetius de Sarcina emigrantium. Thomasius, Beck, Scheffer de Jure Detractionis.

§. 67.

Restant adhuc nonnullæ quæstiones decidendæ, quæ sequentes sunt a) utrum *Formula Dei gratia* Superioritatis territorialis signum sit? b) utrum *Insignia* semper Superioritatis territorialis sint Symbola? c) utrum *sola Dignitas & Officium* efficiat Superioritatem territorialem? d) utrum a *fundatione* ad Superioritatem territorialem valeat consequentia? tandem e) utrum a *Situ* justum petatur argumentum? & quæ sunt aliæ; At, quia hæ quæstiones in summis Imperii Archi-Dicasteriis inter Constatum non solum, sed & eorum Cives, Scriptis Typis divulgatis pro- & contra

contra ventilabantur, hinc ut Dissertationis limites non egrediamur, Dissertationem de Notis characteristicis Superioritatis territorialis secundam sistent.

§. Finalis.

Summa prædictorum se tenet intuitu Exterorum in jure Belli, Pacis ac Fœderum, respectu Imperatoris & Imperii in Subordinatione, ratione Civium, Subditorum & Incolarum in Potestate legislativa, emolumentis Fisci, & Cura Politicæ, quæ bene ordinata Cives & Subditos beat, (§. 61.) atque præcipuus laudatur Superioritatis territorialis

FINIS.

CO-

COROLLARIA

EX

UNIVERSO JURE,

QUÆ IPSUSMET DEFENDENS PROPONIT
AC DEFENDIT

---

*EX JURE NATURÆ, PUBLICO UNIVERSA-
LI ET GENTIUM.*

I. Lex naturalis est ordinatio divinæ Sapientiæ, creaturæ rationali manifestata per lumen rationis, unde sine DEO nec est, nec concipi potest Jus Naturæ.

II. Præscriptio ut creatura Juris civilis Jure Naturæ exulat.

III. Divisionem Regni in patrimoniale, & non patrimoniale non evertit opinio eorum, qui illud implicare existimant.

IV. Ad justam belli causam referenda haud videtur celebris illa Gentibus Europæis æquilibrii conservatio.

O

V.

V. Neque crescens vicina Potentia.

EX JURE ECCLESIASTICO,

VI. Ex eo, quod ad Electionem antea populus concurrebat per suffragia, inferre non licet, quod ei jus quoddam in Sacra accreverit.

VII. Resignationes sic dictæ *in favorem* praxi quidem Curia Romanæ, non item Spiritui Canonum in totum conformes sunt.

VIII. Usus Placiti Regii jurisdictioni Pontificis & Episcoporum nullum præjudicium infert.

IX. Jurisdictio Ecclesiastica etiam DD. Territorialibus Catholicis Ecclesiasticis in Subditos suos Protestantes competit.

X. Matrimonia a Protestantibus cum aliquo impedimento juris Ecclesiastici dirimente, hætenus apud ipsos non recepto contracta, etiam post unius partis vel utriusque ad catholicam Religionem reditum, tanquam valida sustineri debent.

EX JURE PUBLICO, HISTORIA IMPERII ET ECCLESIASTICA.

XI. In unico duntaxat casu vi §. 52. Art. 5. P. W. Itio in partes inter Status Imperii locum habet.

XII. Soli Electores exclusis aliis Imperii Stati-

bus

bus Capitulationem faciunt, ad amiffim tamen, & normam Legum Imperii fundamentalium.

XIII. Capitulo Cathedrali, cujus Epifcopo competit Directorium Circuli, idem in Thefi denegari nequit.

XIV. Ex Principiis Protestantinm demonstratur, quod Auguftiffimus Imperator in caufis eorum Ecclefiafticis fit iudex fupremus.

XV. Conditio adjecta Testamento vel Legato, qua certa Religio, in Imperio tamen tolerata in fubjecto requiritur, ftante Systemate tolerantiae duarum Religionum pro non fcripta haberi nequit.

XVI. Judicium Electoris Palatini Rhenani antiquum in Imperatorem ex aurea Bulla aperte demonstratur.

XVII. Jus caefarearum precum, quatenus in Ecclefiis Catholicis & Protestanticis ab Imperatore exercetur partim ex inveterata confuetudine, partim ex concessione Pontificia, partim ex Instrumento Pacis derivandum est.

XVIII. Sententia, qua exemplar latinum A. B. magis authenticum cenfetur, quam textus germanicus, fuis fundamentis non deftituitur.

XIX. Ludovicum Bavarum, Fridericum Austriaeum ad Conregimen Imperii nunquam admiffiffe, verofimilius videtur.

XX. Ante Seculum XII. nullum Pontificum Beneficiorum Collationi sese immiscuisse ex Historia Ecclesiæ constat; hinc quid sentiendum sit de illa Curialistarum Sententia, qua contendunt, ad Romanum Pontificem spectare collationem omnium beneficiorum, satis liquet.

XXI. Ex quo falsæ Decretales receptæ sunt, appellationes Romam majora incrementa cœperunt, quæ primis seculis fere ignorabantur in sacris Tribunalibus.

XXII. Quod Constitutio de Expeditione Romana Carolum Crassum pro Authore non habeat, ex regulis diplomaticis demonstratur, licet sub ejus nomine innotescat; sed irreptitia est.

EX JURE FEUDALI.

XXIII. Dans rem alienam in Feudum, non solum Evictionem, sed etiam id, quod interest, præstare debet.

XXIV. Feuda Ecclesiastica licet non omnia, saltem plerumque ex oblationibus Laicorum in Germania originem habent.

XXV. Non tamen idcirco impropria sunt, ita, ut sint Feuda promiscua, in quibus successio faminarum regulariter locum habeat.

XXVI Baculus & annulus, quibus olim investi-
ri

ri solebant Episcopi, neutiquam Symbola erant Potestatis alicujus spiritualis.

XXVII. Quum omnes Imperii Status ejusdem Vasalli sunt, etiam Imperator non solum qua Archidux Austriæ, sed etiam qua Rex Bohemiæ Imperii Vasallus recte dicitur. Cæterum non implicat, superiorem ab inferiori Feudum recognoscere.

EX JURE CIVILI.

XXVIII. Transactio semel legitime facta, ita obligat, ut nequidem propter læsionem enormem retractari queat.

XXIX. Ad venditorem, non autem Emptorem hæreditatis jus adcrescendi spectat.

XXX. Possessor B. F. fructus consumptos ita irrevocabiliter suos facit, ut nequidem eatenus restituere teneatur, quatenus inde factus fuit locupletior.

XXXI. Testamentum tempore pestis conditum perpetuo durat, cessante licet causa, ob quam factum est.

XXXII. Testamentum involucro involutum, & in eo a testibus subscriptum & subfigillatum valet.

EX JURE CRIMINALI.

XXXIII. Jus adgratiandi Principi competens ad homicidium quoque dolosum extendere valet.

XXXIV. Jus Asyli non tam ex jure divino, quam ex intercessionibus Episcoporum originem trahens, per Leges antea civiles, ac deinceps ipsas Constitutiones Pontificias variis exceptionibus salubriter coarctatum est.

XXXV. Tertia vice tortus, & confessionem ratificare nolens, neque pro confesso habendus, neque omnino absolvendus est.

XXXVI. Proprias in vicinorum præjudicium inflammans ædes, igne puniendus est.

XXXVII. Feripetam tanquam verum furem, secundum Carolinam ultimo supplicio puniri posse, theoretice defenditur.

Schmidt, Benedikt,

Diss. hist. iuris publ. et feud. Germ. pract. inaug. de notis
characteristicis superioritatis territorialis

Ingolstadium 1771

4 Diss. 5286 a#Beibd.6

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11051615-6

VD18 15190250-001